

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasil v uredniškem delu
vrstica po Din

Pril večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenišli
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; neurankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Stališče Slovenske ljudske stranke v sedanjem položaju.

Dne 27. septembra je zborovala SLS v
Šmarjeti na Dravskem polju. Mnogoštevilne-
mu občinstvu sta govorila gg. poslanec dr.
Korošec in prof. Vesenjak. Načelnik SLS dr.
Korošec je med drugim izvajal:

GOVOR DR. KOROŠČA.

Stara politika se nadaljuje.

Sedanjo vlado sestavlja srbska radikal-
na in hrvatska kmetska stranka. Ko sta se
sporazumeli za vlado, je hrvatska kmetska
stranka izjavila, da sprejme od svoje zavez-
nice državno-pravni program, to se pravi, da
prizna birokratičen centralizem, a radikalna
stranka, da sprejme gospodarski program
hrvatske kmetske stranke. Političen pravec
v novi vladi naj bi torej na podlagi pogodbe
dajala radikalna stranka, gospodarski pravec
kmetska stranka. Temu odgovarja tudi, da
je radikalna stranka obdržala zase vsa poli-
tična ministrstva, a kmetska stranka je dobila
vsa gospodarska ministrstva, razven dveh
najvažnejših, finančnega in kar je še bolj
čudno, poljedelskega ministrstva. Naravno bi
bilo, da bi vsaj poljedelsko ministstvo imela
kmetska stranka v svojih rokah. Spodobilo bi
se, da bi tudi ministstvo za socialno politiko
zasedla kmetska stranka.

Sedaj bo tretji mesec, da nam vlada nova
vlada. Imela je priložnost, da v parlamentu
pokaže svojo zakonodajno sposobnost, a v do-
bi brez parlamenta, da v upravljanju uveljav-
lja svoje praktične zmožnosti. Priznati mora-
mo, da se radikalna stranka zvesto drži svo-
jega starega političnega programa: zapostav-
ljanje Slovencev in Hrvatov ter strankarstvo
nad vse, tudi nad državne koristi. Hrvatska
kmetska ali seljačka stranka pa ni uvedla
drugega pravca v našo gospodarsko politiko.
Nadaljuje se dosedanja, stara gospodarska
politika radikalne stranke. Hrvatska seljačka
stranka je pred tudi v gospodarskem oziru
kapitulirala pred radikali in bolj primerno se
nam zdi, ako te stranke ne nazivamo po kmet-
skem stanu, ampak po njenem voditelju, ra-
dičevsko stranko.

Kriza slovenskega kmetijskega stanu.

Kmetijski stan se nahaja danes v težki
gospodarski krizi. Posebno velja to za sloven-
ski kmetijski stan. S tem, da smo Hrvati in
Slovenci prišli iz prejšnje Avstro-Ogrske pod
novo državo, je bilo že samoposebi umevno,
da bo morala državna politika ustvariti nove
gospodarske smernice za kmetijski stan, pri-
merne novim mejam in novim notranje-držav-
nim razmeram. Za to preorientacijo pa se ni
poskrbelo, in posledica je, da se nahaja kmet-
ski stan med Slovenci in Hrvati na celi črti
v veliki gospodarski krizi. Naši glavni kmet-
ski produkti so živina, vino, les. Za živino
smo izgubili prejšnje, stare trge, a v državi,
ki je povečini agrarna, si nismo mogli pri-
dobiti novih, preko državnih mej pa nismo
mogli zaradi vedno se menjajoče carine, že-
leznične tarife politike in nestalne domače
valute. Zato je trgovina z živino in njenimi
pridelki ali počivala ali pa bila v rokah grdih
špekulantov. Kmet je imel v vsakem slučaju
škodo. Vinska trgovina je bila podvržena
istim neugodnostim: v notranjosti so jo ubijali
železnični tarifi, v inozemstvu ni mogla radi
carine. Lesna trgovina je trpela pa vsled ne-
stalnosti domače in tuje valute, a v notranjo-
sti zaradi visokih železničnih tarifov. Za sad-
je in kmetijske pridelke, v kolikor smo jih
imeli odveč za trgovino, je veljalo isto. Vse
poglabljanje in razširjevanje kmetijske pro-
dukcije pa je stalno zadrževala naša strašna
davčna politika, ki je posebej zadnje čase
dospela do neznosnosti. Pod vsemi temi vpli-
vi je prišla na slovenskega kmeta ista gospo-
darska mizerija, kakor jo črne bukve kmet-
skega stanu zabeležujejo okoli leta 1870.
Kmetijski stan propada, umira, smrtno pesem
mu poje eksekutor.

Ne rečem, da bi se bilo vse to že lahko
predvidelo in uravnalo prva leta po polomu,
a sedaj smo že sedmo leto skupaj Slovenci,
Hrvati in Srbi, a kmetska gospodarska poli-
tika je še vedno taka, neurejena in zanemar-

jena, kakor prva leta po vojski. Politične
stranke, ki so sedele z majhnimi presledki
dosedaj na vladi, radikalna, demokratska in
samostojna, sicer neprestano govorijo o šte-
vilčni moči kmetijskega stanu, da znaša čez
80 odstotkov vsega prebivalstva, ga slavijo,
da je temelj države, a istotako kakor so ga
neprestano hvalile, so ga tudi neprestano za-
nemarjale. Svoji vladni politiki niso znale
dati kmetijskega kolorita, ker niso s srcem te-
meljile v kmetem ljudstvu, in niso mogle,
ker so imele preveč posla s svojimi strankar-
skimi posli in preganjanjem političnih na-
sprotnikov. Ako pregledamo sedemletno po-
litično zgodovino naših glavnih vladnih strank,
tedaj nam vsak list govori samo o tem, kako
so živele od države, a ne za državo, kako
so utrjevale svoje strankarske pozicije, a po-
zabljale na stanove in državo. In ker je kmet
v krizi, je v krizi tudi ves kmetško-delavski
stan, ker živi s kmetom v delovni in socialni
skupnosti ter je njih usoda vezana druga na
drugo. Kriza kmetijskega stanu pa naravno
upliva tudi na vse druge stanove, kajti dr-
žava je organizem, živo telo, ki čuti vsako
bolečino, kjerkoli se na njem pojavi.

Protikmetska politika Radičeve stranke.

Radičevska stranka je vse druge progra-
matične točke vrgla v blato ter samo z vi-
hrajčo kmetško zastavo krenila v vladni ta-
bor. Mi jo vidimo sedaj na delu! A kakšno je
to delo? Potrdila je stare davke, naklonila
nam nove, sprejela za kmeta neugodni novi
carinski tarif, sklenila istotako neugodne tr-
govinske pogodbe z Italijo in Avstrijo. Na
vladi je pozabila na svoj kmetijski program.
Tudi agrarno reformo je spravila v popolno-
ma nov tir, da namreč prepusti siromaka sa-
memu sebi, ako si hoče kupiti veleposestniko-
vo zemljo. Toda v resnici siromaka, ki si
kupiye zemljo, ne prepusti samemu sebi,
ampak bančnemu kapitalu, ker je pač samo-
umevno, da si pri sedanjem stanju kmetijskih
razmer noben nemanič ne more kupiti po-
sestva, nabaviti vsega inventarja ter priče-
ti gospodariti. Saj še stari posestniki ne morejo
izhajati, tem manj je mogoče, da bi siromak
začelnik mogel izhajati brez izdatne pomoči
od strani države. Tako se nikjer ne izvršuje
agrarna reforma in tudi pri nas na ta način
ne bo pomnožila in okrepila kmetijskega sta-
nu. Na ta način se samo povečuje upliv ka-
pitalizma na kmetijske vrste. Tudi kmetijski
program radičevske stranke je že omadeževan.

Kakšna »seljačka demokracija« vlada pri nas.

Kljub temu hodi Radič po celem svetu
in prepeva pred celim svetom, svojo staro pe-
sem o seljački demokraciji, tako da mora biti
vsak inostranec prepričan, da se pri nas kme-
tu cedi samo med in mleko. Radič pravi, da
pri nas vlada sedaj seljačka, kmetska demo-
kracija. Seljačka demokracija pomeni v slo-
venskem jeziku ljudovlado kmetijskega stanu.
Kje za božjo voljo pa je ta seljačka demo-
kracija? K nam na Slovensko še ni prišla! Mi o
vladi kmetijskega stanu na Slovenskem še ni-
česar ne čutimo, in mi znamo, da tudi na
Hrvatskem in Srbskem kmetje o taki vladi
nič ne vedo. To je zopet zavajanje inostran-
ske in domače javnosti na kriva pota. Težko
je kje najti državo, v kateri bi se kmetijski
stan našel v večji krizi kakor pri nas! De-
mokracije, to je ljudovlade, v naši državi
sploh ni. Pri nas ni seljačke, ni delavske, ne
kake druge demokracije! Ali je morda to de-
mokracija, kakor so se izvršile zadnje volit-
ve v narodno skupščino? Ali je morda ljudo-
vlada, da Pašić igra vlogo diktatorja v radi-
kalni, a Radič v svoji stranki? Ali je morda
to ljudovlada, da morajo stranke slepo glasov-
vati za to, kar jim vlada predloži, ne da bi
jih prej vprašala za svet in mišljenje? Ali je
morda to ljudovlada, da se narodom odrekajo
njihove pravice do samoupravne svobode?

Pri nas ne vlada ljudstvo, ne kmetško,
ne drugo, pri nas ne vlada narod, mi nimamo
ljudovlade ampak vlado nekaterikov! Ti ne-
katerniki ne spoštujejo kmeta, ampak ga po-
tiskajo ob stran, ga omalovažujejo,

Priznati pa moramo, da kakor je parla-
ment danes sestavljen, iz političnih strank,
tudi ni zmožen in sposoben, da bi mogel do-
voljno, pravično in vsestransko ustrezati vsem
gospodarskim stanovom. Zato naša stranka
zahteva, da se poleg politično-kulturnega parla-
menta še ustanovi tudi socialno-političen,
gospodarski parlament. Tega bi naj ne se-
stavljale politične stranke, ampak stanovi.
Samo tako bi bilo mogoče, da bi kmetijski stan
prišel do svoje veljave. Tako pa bi bilo omo-
gočeno, da bi tudi vsi drugi stanovi prišli,
primerno svoji moči, do besede, kadar se
gre za njihove življenske gospodarske inte-
rese. Tak parlament, sestavljen iz vseh stan-
ov, bi predstavljal socialno zgradbo naših
narodov in cele države. Bil bi potrebno do-
polnilo sedanjemu parlamentu, v narodno-
gospodarskih in socialnih stvareh pa bi bil
vodilen, bi stal na prvem mestu.

Govori se sicer, in to že dolgo časa, da
se tudi v srbskih krajih misli na ustvaritev
drugega parlamenta. Toda, kolikor čujemo
hoče to biti kopija fevdalnih senatov ali go-
sposkih zbornic z imenovanimi člani in od-
ličnjaki. V nefevdalni državi ustvarjati fevdal-
ne parlamente, že to je velik nezmišlel.
Nevarnost pa je, ako se stanovom glede ni-
jihovih gospodarskih in socialnih potreb ne da
zakonodajno torišče in prilika, da si svobodno
po lastni uvidenosti krojijo svojo usodo. To
bi ne bilo ne v smislu seljačke demokracije,
a tudi ne v smislu delavske in druge stanov-
ske demokracije.

Šolska politika.

Da pri nas ne vlada ljudstvo in da se ne
vlada po želji ljudstva, to vidimo tudi v tem,
kako se postopa s šolo, od ljudske do visoke
šole. Izkušeni šolniki nam zatrjujejo, da novi
učni načrti višino naših dosedanjih šol zelo
ponižujejo. Naše ljudstvo pa nima želje, da
nazaduje v omiki, da leze nazaj v analfabeti-
zme. V srednjih šolah so se začele v Sloveniji
odpravljati paralelke, da je v prenapolnjenih
razredih vsak večji uspeh nemogoč. Kaj se
dela z veroukom, kaj s katehiti in kako se
v materialnem oziru ravna z duhovniki, tega
danes nočem ponavljati. Vse to ni seljačka
demokracija, kajti ljudstvo si želi verske in
dobre šole.

Naša borba je borba za pravo demokracijo.

Tudi ni demokracija, ako se en cel nar-
od, kakor n. pr. naš slovenski izključuje od
vlade. Pravijo: opustite svojo slovensko avto-
nomijo in svoj slovenski jezik, pa lahko greste
v vlado. To je zopet samovolja nekaterikov!
Mi vsi dobro znamo, da srbski narod ni ne-
strpen in odkonilen nasproti slovenskim za-
htevam, da je srbskemu kmetu vseeno, ali
imajo Slovenci avtonomijo ali dve oblasti, mi
dobro znamo, da ves hrvatski narod želi isto
samoupravo kakor mi. Toda, ne! Ne volja ce-
lih narodov, ampak samovolja in trmoglavost
nekaterikov se mora zgoditi. Tako daleč smo
pri nas z ljudovlado!

Mi pa ne obupamo, in mi smo bolj kot
kdaj odločeni, da nadaljujemo veliko borbo
za sporazum med narodi in za pravo demo-
kracijo, ljudovlado vseh stanov. Četudi so nas
hrvatski zaupniki zapustili, nas to ni omalo-
dušilo, nasprotno, mi smo prepričani, da je
nadaljevati boj za svobodo in sporazum in de-
mokracijo sedaj še večja dolžnost za nas. In
mi bomo to dolžnost vršili ter zbirali okoli
sebe vse, ki hočejo dobro slovenskemu narodu,
slovenskemu kmetu in delavcu.

Enotna slovenska fronta.

Ker zbiramo vse okoli nas, ki imajo s
slovenskim narodom poštene namene, zato je
SLS na shodu štajerskih zaupnikov v Mari-
boru tudi izdala poziv za enotno slovensko
fronto, ki bi se po našem mišljenju mogla
ustvariti vsaj z ozirom na najnujnejše gospo-
darske zadeve. Glasila SDS se seveda niso
odzvala, ker menda smatrajo za separatizem
in pregrešek proti »narodnemu jedinstvu«,
ako branimo Slovence kot Slovenci pred naj-
hujšimi centralističnimi udarci. Glasilo tiskar-
ne »Merkur«, »Narodni dnevnik«, ki hoče svo-
jo objektivnost dokazati s tem, da en dan na-
pade nas, drugi dan SDS, se seveda po navo-
dilih svojih gospodarjev dosledno dosedanje-
mu stališču udarilo po nas, a vendar sprejelo
predlog. Pucljeva stranka se je javila s po-
sebnim pismom, a nekatere druge stranke so
se odzvale ustmeno. Čujemo nadalje, da se ja

celo že začela dirka za strankarsko prvenstvo
in da je v znamenju enotne slovenske fronte,
a brez znanja naše stranke že bil sklican prvi
sestanek. Po naši zamisli mora služiti enotna
slovenska fronta samo in edino dobrobiti slo-
venskega naroda, sicer je ne bo. Ona ne bo
služila za strankarsko dirkanje, še manj pa,
da bi majhne stranke ob tej priliki lezle po
našem hrbtu kvišku in v ospredje ali celo za
našim hrbtom v kalnem ribarile in tako našo
idealno in nesebično zamisel zlorabile.

Naša stranka ne potrebuje enotne sloven-
ske fronte za se, nego mi smo z njo hoteli
opozoriti tudi naše majhne slovenske stranke
na njihovo narodno dolžnost in jim pomagati
do pravega pravca. Mi smo tudi sami dovolj
budni, da vemo, kdaj je čas, da se nam je
treba oglašati v javnosti. Tako je SLS zaradi
davkov protestirala že na dveh velikih shodih
v Ljubljani in Mariboru in dela to že na vseh
krajevnih shodih. Znamo pa nasprotno tudi,
da imajo v Ljubljani samostojneži, bivši repu-
blikanci, radikali in davidovičevci že nekaj
časa neke vrste medstrankarske svete, s če-
mer so grešili proti enotni slovenski fronti in
kjer niso znali najti potov in hrabrosti, v jav-
nosti pokazati na rane, ki se sekajo gospo-
darskemu telesu slovenskega naroda. Ta opu-
stljivost je v toliko razumljiva, ker se v tem
svetu nahajata tudi dve vladni stranki, Puclje-
va in Prepeluhova, ki sta glasovali v Belgradu
za davke, proti katerim bi trebalo sedaj doma
protestirati. Na te dve stranki bo posebno
treba paziti, da ne bosta uganjali pod streho
kake enotne slovenske fronte dvolične poli-
tike, eno doma navidezno za narod, a drugo
v Belgradu efektivno za Pašića in Radiča. Isto
velja kajpada tudi za slovenske pristaše radi-
kalne stranke, čeprav jim je odločena v stranki
vloga zanemarjene pepeluše.

Smer bližnje slovenske politike mora biti
ta, da se vse slovenske stranke odločno posta-
vijo na slovensko stališče, da se osvobodijo
vsake odvisnosti od neslovenskih strank, da
zavrnejo njih varuško nadskrb in vso svojo
skrb posvetijo edinole bodočnosti slovenskega
naroda.

Mi se ne ponujamo.

Na vesti, da se ponujamo vladi, nam pač
ni treba odgovarjati. Te vesti niso samo po-
grešne, nego vedoma in namenoma izmišlje-
ne. Vsake stranke zadnji taktični cilj je, da
pride do vlade, ne da večno živi v opoziciji.
A v vlado se gre zaradi uresničenja programa,
ne pa zaradi tega, da se tam lahko uganja naj-
grša korupcija zase, za prijatelje, za svoje liste
in za svojo stranko. Kadar bo nam mogoče,
uveljaviti z drugimi svoj program, takrat se
bomo silili in ponujali v vlado, in se ne bomo
nič sramovali. Da to tudi javno priznamo. Do-
kler je to nemogoče, znamo, kje je naše me-
sto. Klevečnikom pa je svobodno, da govorijo,
kar hočejo. Njim bo težko dajati odgovor pred
slovenskim narodom, nam bo to lahko. Mi bo-
mo vztrajali pri poštenu politiki!

Govoru načelnika SLS so volivci navdu-
šeno pritrjevali.

* * *

Posl. Vesenjak je nato obravnaval
pred vsem razna politična in gospodarska
vprašanja ptujskega okraja ter z nekaterimi
zgledi osvetil škodljivost upravnega in zakono-
dajnega centralizma. Govoril je tudi o šolstvu
in vzgoji.

Zborovalci so glasno odobravalji izjava-
nja obeh svojih zastopnikov ter sprejeli so-
glasno resolucijo, ki jo je predlagal pred-
sednik shoda gospod župan Fr. Raufl. V njej
izražajo dr. Korošcu in Vesenjaku ter klubu
zahvalo in zaupanje ter pozivajo vse Slovence
v okrilje SLS v zaščito slovenskih gospor-
skih interesov in kulturnih dobrin.

Krojaški atelje

K. Pučnik

Tavčarjeva ul. 3

najboljše angleško blago
prvovrstno delo

Pred važnimi dogodki v notranji politiki.

RR-VLADA NIMA PRAVEGA DELOVNEGA PROGRAMA. — VELIKO NERAZPOLOŽENJE PROTI RADIČEVCEM. — PRIČAKOVATI JE OSTREGA NASTOPA OPOZICIJE. — RAZLIČNI KOMENTARJI GLEDE NEPRIČAKOVANEGA KRALJEVEGA POVRATKA.

Belgrad, 29. sept. (Izv.) V Belgrad se je vrnila večina ministrov razen tistih štirih, ki se nahajajo s kraljem na potovanju. Sedaj je v Belgradu zadostni ministrov za reševanje mnogih vprašanj, ki so vsled potovanja raznih ministrov zaostala. Vendar ni pričakovati mnogo važnih odlokov, ker se ničesar ne sklone v vladi brez Pašičeve odobritve. Verjetno je, da se bodo pred Pašičevim prihodom rešila vsaj nekatera resorna vprašanja. Sodeč po dosedanjem delu, vlada ne bo izdelala razen obljubljenih važnih vprašanj, katera bo predložila skupščini v prihodnjem zasedanju, ničesar drugega.

Ako so resnične vse verzije o razpoložljivosti mnogih radičevskih poslancev proti radičevskim ministrom, potem bi se mogle pričakovati občutljive spremembe v razmerju med R in R člani vlade. To tem preje, ker se opaža nerazpoložljivost radikalnih poslancev proti Radiču, posebno radi njegovega zadržanja v Ženevi. Tudi se opaža med radikalnimi poslanci nezadovoljstvo proti posameznim ministrom radičevcem radi njihovega delovanja v resoru in pa radi njihovega postopanja z uradnim v notranjosti države.

Sestanek narodne skupščine se radi tega pričakuje z veliko nervoznostjo.

Nadalje se pričakuje, da bo opozicija po vsej verjetnosti nastopila zelo ostro proti vladi, ker je ogorčenje radi delovanja vladnih organov, posebno v notranjosti države, zelo veliko.

Današnji belgradski listi priobčujejo vest, da bo kralj prekinil potovanje po Dalmaciji

in se iz Splita takoj vrnil v Belgrad. Ta vest je izzvala v političnih krogih zelo različne komentarje. V pojasnitev razloga tega sklepa krožijo razne verzije. Nekateri so mnenja, da bo kralj radi izmučenosti od potovanja po Južni Srbiji in Crnigori opustil nadaljno potovanje. Drugi spravljajo prekinitev kraljevega potovanja v zvezi z zunanjim političnim položajem, ki zahteva, da se kralj takoj vrne v Belgrad. Nadalje radi reševanja mnogih vprašanj, posebno kolikor se nanašajo na dogodek v Albaniji. Po drugi verziji je pospešen kraljevi povratek v zvezi z notranjepolitičnimi dogodki in s potrebo, da se v tem pogledu čimprej predložijo sklepi.

Iz uradnih krogov se odločno dementirajo vse vesti o tem, da bi imela prekinitev kraljevega potovanja kakršenkoli političen značaj. Naglašajo, da kralj prekinja potovanje samo radi tega, ker se čuti izmučenega in utrujenega od dosedanjega potovanja. Naglašajo se, da se v početku ni računalo s tem, da se bo kralj s tem potovanjem toliko utrudil. Zato mora prenehati z nadaljnjim potovanjem. Zatrjuje se, da bo kralj prihodnjo pomlad ali najkasneje poletje obiskal tiste kraje, katerih sedaj ni obiskal. To so razna mesta v notranjosti Dalmacije in na otokih.

Kralj je obiskal razen Dubrovnika Korčulo in Hvar. Iz Splita se bo preko Zagreba, kjer se ne bo nič ustavil, vrnil v Belgrad. Spomladi ali poleti bo kralj razen sedaj neobiskanih mest obiskal tudi severno Dalmacijo in tudi hrvaško Primorje.

Kralj in kraljica na dalmatinskih otokih.

Belgrad, 29. sept. (Izv.) Kralj in kraljica sta z ladjo Karadjordje obiskala Korčulo, kjer sta bila navdušeno sprejeta. Kraljevi ladji so prišle nasproti množice ladije in lepo okrašeni čolni. Na Korčulo je kraljevski par prispel ob 10. Ogromne množice so kralja navdušeno pozdravljale. Katoliški opat Rudarić je kralja pozdravil. Kralj se je udeležil božje službe v cerkvi. Prihod ladje Karadjordje na Hvar so naznanili topovski strelji. Pristanišče je bilo slovesno okrašeno s cvetjem. Kralja je pričakovalo ljudstvo in vojaška godba. Splitski veliki župan Perović je imel slovesen pozdravni govor. Kraljevski par je obiskal cerkev sv. Stjepana, kjer jih je pozdravil župnik. V cerkvi je bila nato opravljena kratka molitev. Kralj si je ogledal razne znamenitosti, med drugim tudi frančiškanski samostan.

Politični shodi v Bosni.

Bjelina, 29. sept. (Izv.) NRS je imela velik shod, kateremu je prisostvoval narodni poslanec Marić. Vodja muslimanov v tem mestu je z 200 pristajalci prešel v NRS. Istotako je v Bjelini zborovala JMO. Narodni poslanec JMO Kulenović je v svojem govoru pozdravil Demokratsko stranko in sporazum, ki bi se imel skleniti z JDS. Izjavil je, da tega sporazuma zaenkrat še ni. Izjavil pa je prepričanje, da bodo fuzijo obeh strank, kadar bo prišlo do nje, vsi volivci odobrili.

Nova alhanska vlada.

Tirana, 29. sept. (Izv.) Ahmed beg Zogu je sestavil novo vlado. Zunanje ministristvo ad

interim: Tutulani, finančni minister Sulejman Staroo, notranje ministristvo in ministristvo za javne zgradbe ad interim Musa Ljuka. Tutulani je bil preje minister za pravosodje v Ahmed beg Zogovi vladi. Musa Ljuka pa je bil skaderski župan. Vsi portfelji niso zasedeni in bo Ahmed beg Zogu kabinet naknadno izpopolnil.

Pred konferenco ministrov za zunanje zadeve.

Pariz, 29. sept. (Izv.) Po izročitvi nemške note, v kateri nemška vlada pristaja na udeležbo pri konferenci ministrov za zunanje zadeve, se je nemški poslanik von Hoesch dalje časa pogovarjal z ravnateljem političnega oddelka v francoskem ministristvu za zunanje zadeve g. Berthelotom in mu ustmeno pojasnil nekaj želja nemške vlade, ki bi jih ta rada videla izpolnjene še pred ministrsko konferenco. Nemške želje se dajo izraziti v treh točkah: 1. Nemčija želi, da bi bilo rešeno še pred nameravano konferenco vprašanje izpraznitve Kölna, 2. pred konferenco naj se reši vprašanje vojaške kontrole nad Nemčijo in 3. Nemčija zahteva, da ne pripozna znova one dolge verzijskega miru, ki ugotavlja krivdo Nemčije na svetovni vojni.

Slične izjave je podal tudi nemški poslanik v Londonu Sthamer pri izročitvi nemške note ministristvu za zunanje zadeve Chamberlainu, ki se je takoj nato dolgo posvetoval s francoskim poslanikom v Londonu. Prevladuje pa splošno mnenje, da nemške zahteve konference ne bodo onemogočile.

Pariz, 29. sept. (Izv.) Povabilo zaveznikov h konferenci ministrov za zunanje zadeve je jako kratko in temelji v glavnem na poročilu

pravnih izvedencev. Pogodbeniki se zavezujejo, da sedanjih mej na zapadu ne bodo izpreminjali, ampak jih ščitili. Indirektno pogodbeniki — Anglija in Italija — bodo pomagali brez mandata Društva narodov napadeni državi v slučaju, če sosed prekorači mejo z oboroženo silo, ali pa če bi zbiral čete v demilitarizirani coni v Porenju z namenom, da svojega sosedu napade. V vseh drugih spornih vprašanjih odločuje Društvo narodov.

VAŽNOST JAMSTVENE POGODBE ZA NEMČIJO.

Berlin, 29. sept. (Izv.) Ogromno važnost varstvene pogodbe za Nemčijo naglašajo ves nemški tisk. Listi poudarjajo, da pomeni jamstvena pogodba za varnost nemških mej na zapadu konec velike antante in konec vnanje-politične osamljenosti Nemčije, ki bo kot enakopravna članica Društva narodov lahko zamenjala svoje pasivno politično vlogo z aktivnim nastopanjem. Novo stališče Nemčije bo omogočilo tudi priključitev Avstrije k Nemčiji. Posebno važno pa bo novo politično stališče Nemčije za nemške narodne manjšine v drugih državah, ker jih bo ščitila Nemčija kot enakopravna članica Društva narodov. Za nemške gospodarske kroge pa je važna okolnost, da utegne Nemčija dobiti mandat Društva narodov za pokroviteljstvo nad vsemi ali vsaj nekaterimi nekdanjimi nemškimi kolonijami.

Čičerin v Varšavi.

Varšava, 29. sept. (Izv.) Varšavsko časopisje pozdravlja obisk Čičerina in upa, da bo obisk mnogo pripomogel do prijateljskega razmerja med obema državama.

Praga, 29. sept. (Izv.) Češki nacionalisti toplo pozdravljajo obisk Čičerina v Varšavi in upajo, da pomeni njegov obisk v poljskem glavnem mestu pričetek nove vseslovske politike. Zato ne odobravajo dosedanje politike dr. Beneša. »Narodni Politika« pa pravi, da bo Čičerin obisk v Varšavi Rusijo osvobodil nemškega vpliva in Nemčijo prisilil, da podpisne varnostno pogodbo za zapadne meje.

Varšava, 29. sept. (Izv.) Včeraj popoldne je Čičerin sprejel zastopnike časopisja in jim povedal sledeče:

»Moj obisk v Varšavi ima namen utreti pot za prijateljsko zblizanje med Poljsko in Rusijo. Do formalne pogodbe sedaj sicer še ne bo prišlo, ker je moj čas skromno odmerjen, vendar pa smo se pogovorili o nekaterih zelo važnih vprašanjih, ki se tičejo izvedbe v Rigi sklenjenega miru in pa trgovske pogodbe.«

Z ozirom na pogajanja Nemčije z zapadnimi državami o varnostni pogodbi je rekel Čičerin: »Iz dokumentov, ki so jih priobčili ameriški listi, je razvidno, da Anglija forsira pogajanja v svrhu ločitve Nemčije od Rusije, da bi bila sovjetska Rusija obkrožena od vseh strani od nasprotnikov. Ni pa v računih Rusije, da bi na Nemčijo pritiskala. Tudi Rusija ne bo Nemčiji branila pristopiti k Društvu narodov. Res pa je, da Rusijo take in podobne vesti vznemirjajo. Mi ne vemo, če ne bo Nemčija prisiljena od Društva narodov, da nastopi eventuelno tudi proti Rusiji.«

»Sicer pa upamo,« je rekel Čičerin dalje, »da Nemčija ne bo videla v mojem obisku v Varšavi afronta proti sebi. Nemčija ni nikdar zahtevala od nas, naj živimo s Poljsko v sovražstvu.«

Varšava, 29. sept. (Izv.) Na večer pred odhodom Čičerina je priredil minister Skrynski čajanko, na kateri sta oba državnika izrekla napitnice, ki napominjate skorajšen pričetek prijateljskega razmerja med obema državama.

VEN VND KHAIN ANDERER, IOB, AM XIX, /<

Na pravokotniku pod ščitom:

>DER IST, DER NACH MIR KOMEN WIERT WELCHER VOR, MIHR GEWE- / SEN, IST, DES ICH NIT, WERTH BIN, DAS, ICH SEINE SCHVECHRIMEN, AVFLÖS, IOHANES AM, I, <

Pod sliko stoji — v popravljeni obliki — nastopno:

>HIE LIGEN BEGRABEN, HANS CHRISTOF, VND, CHRISTOF, WILHELM, GEORGEN, KHISLS, FREIHERRN, LANDS, VER- / WESER VND LANDTS, VERWALTERS, AVCH ERBIAGERMAISTER, IN, CRAIN, VND, DER, WINDISCHEN, MAR- / CH AEI : FR : LAN : VERORDNETEN, DASELBST, DER FVR : DVR : & RATHS, VND FRAVEN, KATHARINA, GEB- / ORNER, FREI : ZV KHOLNITZ, SEINER EHELICHEN, GEMAH, SÖNLAIN, DEREN, DAS, ERSTE, 8, TAG, NACH, DER, VN- / SCHVLIDIGEN, KHINDLAIN, TAG, DES, 15.93. DAS, ANDER, DEN, 17, AVGVSTI, AVCH, IM, 15.93. IN, GOD, ENT-SCHLAFEN, DE- / NEN, IREN, ELTEREN, VND SWESTERN, AVCH ALEN, KRISTGLAVBIGEN, DER, GVETIGE GOT, AIN FRELICHE, AVFERSTECHE- / VNG, VERLEIHEN, WELE, AMEN.<

Gorenji del slike je dostavljen proti koncu 17. stoletja; to svedoči zamisel, slog, risba, tipi obrazov, frizura las, nastroj barv, njihove lestvice in tona, oblika glasbenih instrumentov (chitarrone) ter pesmarice (oblika zvezkov in oglate glaskle).

Ne smatram za absolutno potrebno, da se

Obleke

Vam nudi
Josip Rojina — Ljubljana

Boji v Maroku.

Pariz, 29. sept. (Izv.) »Newyork Herald« poroča iz Londona, da so Španci zasedli glavno mesto Abd-el-Krima, Ajdir. Špansko poslanstvo v Londonu pa poroča le, da so se španske čete v Alhucemasu izkrcale in da napredujejo. »Journal« pa poroča, da Španci Ajdir obstreljujejo, ne omenja pa, da bi ga bili zasedli.

London, 29. sept. (Izv.) Dopolniti »Daily Express«, se je posrečilo po štiridnevem potovanju skozi španske in marokanske bojne črte prodreti do glavnega stana Abd-el-Krima. Dopolniti poroča, da ni opazil pri Marokancih nikake potrošnosti ali malodušnosti. Tehnično so Abd-el-Krimove čete izvrstno opremljene.

Pariz, 29. sept. (Izv.) Ministrski svet je sprejel demisijo maršala Liantheya.

Nemiri v Teheranu.

Moskva, 29. sept. (Izv.) Po poročilih iz Teherana trajajo nemiri tamkaj še vedno. Nekaj ljudi, ki so nemire povročili, je pribežalo v poslopje ruskega poslanstva, da najdejo tam zaščito. Ti ljudje zahtevajo povratek šaha in odstop sedanje vlade. »Izvestija« pišejo, da so nemiri v Teheranu plod angleškega hujskanja, kajti samo Angleži imajo interes na tem, da se šah zopet vrne, da bi mogli priti na krnilo zopet fevdalni, Angliji naklonjeni krogi. Sovjetska vlada pa simpatizira z nacionalnimi krogi v Perziji.

BOJI V SIRIJI.

Pariz, 29. sept. (Izv.) Iz Bajruta poroča, da so Francozi Suido zopet zapustili. Druzi so namreč pri svojem umiku zasuli vse vodnjake, da je preskrba z vodo nemogoča. Francoske čete tabore v okolici Messifreya.

CAILLAUX V AMERIKI.

Washington, 29. sept. (Izv.) Caillaux je danes predložil ameriški finančni komisiji note, v kateri je razložena plačilna zmožnost Francije. Amerikanski delegati so se takoj lotili proučevanja note.

LEON BURGEAIS UMRL.

Pariz, 29. sept. (Izv.) Leon Burgeois je umrl.

RUSKE VOJNE LADJE V ITALIJI.

Neapel, 29. sept. (Izv.) V neapelskem pristanišču sta pristali dve ruski vojni ladji, da vrneti Italiji obisk italijanskega brodograjskih vodah. Ruske mornarje so pozdravili zastopniki vojaških in civilnih oblasti.

KONEC ŠTRAJKA V ŠANGHAJU.

Šanghaj, 29. sept. (Izv.) Štrajk predilniških delavcev v angleških tvornicah je končan.

VELIK VLOM NA DUNAJU.

Dunaj, 29. sept. (Izv.) V blagajniške prostore družbe »Patria« so udrli neznani zlikovci in odnesli velike vsote raznega denarja, med tem tudi znesek 500.000 dinarjev.

Kupite najbolje in najcenejše pri tvrdki palača »Ljubljanske kreditne banke« in Gospodarskega društva 14. Vsi DELI, OPREMA in PNEVMATIKA na zalogi!

Kolesa
J. Gorec

Jos. Mantuani:

Razstava portretov.

(Beleške.)

Društvo »Narodna galerija« je priredila drugo zgodovinsko razstavo, tokrat se je omejila na portrēt. To omejevanje je bila dobra misel, ker v Ljubljani pogrešamo primernega prostora za razstave. A tudi specializacija ni mogla uspeti tako, kakor je bila zamišljena; imamo namreč vse preveč gradiva in treba je bilo ožje izbore. Načela, ki so vodila prireditelje, so brez dvoma dobra in pravilna, četudi morebiti ne še popolna po številu; pa to ne dē nič, ker so izhajali in morali izhajati z uporabljimi principi v danem tesnem prostoru. Veliko hvalo smo dolžni »Nar. galeriji« na tej prireditvi tudi že zato, ker nam je pomnožila poznavanje pri nas delujočih umetnikov in izpopolnila vrzel v umevanju umetniških odnosov v prešlih dobah. Nekateri mojstri so bili nam vsem prava razodjenja, kakor n. pr. Dan. Savoye.

Pred nami se menjava kulturna scene: 332 let: od viteza v oklepu pa do moderne oblečene dame defilirajo pred nami rojaki in ž njimi kultura novih razdobij: peš, jež in na vozovih, v privatnem življenju, pri delu, razvedrilu in v boju; vedrih in resnih, zanimivih in dolgočasnih, duhovitih in topih, naravnih in poziranih obrazov se prikazujejo in izginevajo v ozadje.

Vse to nam v popisu hrani za bodočnost reprezentativen katalog. Zbrano gradivo se bo raztreslo po razstavi zopet v svetlišča pri-

vatnih stanovanj in bo težko dostopno, dočim bo hranil katalog za spomin vse te poteze, ki jih je sledila in oblikovala umetnikova roka ob izvirniku; ta seznam je velike vrednosti, ne le med razstavo, kot vodnik in tolmač, ampak še bolj po razstavi, kot opora za znanstveno proučevanje in raziskavanje umetniške zgodovine v naših slovenskih krajih. Ako ga primerjamo s seznamom zgodovinske razstave l. 1922 moramo ugotoviti napredek v vsakem pogledu; na zunaj že obliko, papir, tisk itd. Pri konfrontaciji katoliških opisov z izvirniki pa opažamo tupatam inkongruence, ki jih je prouzročilo poleg drugega tudi različno pojmovanje. O tem priobčujem nekaj beležk; morebiti pripomore ta ali ona do temeljitejšega preiskovanja.

St. 1. Votivna slika barona Jurja Khiselna. Prišlo redkosti sličnih zaobljubljenih slik za službi razstavljen, da se priobči besedilo napisu popolnoma. V nastopnih vrsticah podajam izločeni del napisu in diplomatično izpopolnjen v katalog sprejetega dela. Radi točnosti omenjam, da Khiselnu ne sodi naslov grofa, ampak barona.

Prvi del napisu (v trikotnem ščitu okvirja se glasi, kakor sledi (odluščene dele označujem med voglatimi oklepaji z malimi pismenkami):

>ICH WAIS DAS / MEIN ERLÖSSER LEBET / VND ER WIERT MICH HERNA- / CH AVS DER ERDEN AVFWECKHEN / [vnd w] ERDE DARNACH MIT DISER / M [einer H] AVT VMBGEBEN WERDEN, VND / WERDEN [in M] EINEM FLEISCH, GOT SECHEN DEN / SELBEN WERD ICH SELBER SEHEN VND MEINE AVG / EN WERDEN IHN SCHA-

Dnevne novice.

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom se pričinja novo in zadnje četrtletje t. l. Tem povodom vabimo cenjene naročnike, ki jim s tem dnem poteče naročnina, da jo obnove najkasneje do 15. oktobra. S pravočasno obnovitvijo se izognejo neljubim posledicam ustavljanja.

Obenem prosimo vse cenjene somišljenike širom Slovenije, da opozore na naš dnevnik svoje prijatelje in znanke, ki radi poletnega dela niso utegnili čitati vsakdanje izdaje. Še bolj ustregli pa bodo naši prijatelji, če mesto njih kar sami naroče »Slovenec« ali pa nam vsaj pošljejo njih naslove, da jim priletno pošljemo časopis na ogled. Potrebne nabiralne pole ter poštno položnice dopolnimo vsakomur na zahtevo.

»Slovenec« z nedeljsko prilogo »Ilustri-rani Slovenec« velja za vse kraje v državi

za en mesec . . . Din 20.—

za četrtletje . . . Din 60.—

»Slovenec« izdaja velja četrtletno 15 Din.

Uprava »Slovenca«.

* * *

Časnikarski kongres v Skoplju je v ponedeljek končal svoje delo. Ob 11 se je vršila v Prosvetnem domu seja. Predsednik Kovačič je predlagal, da se izvoli odsek časnikarjev, ki naj položi vence na grob francoskih, srbskih in angleških vojakov v Skoplju. Nato so se vršile volitve. Za predsednika je izvoljen Krešimir Kovačič. Prvi podpredsednik Miloje Sokić, drugi Stanko Virant, I. tajnik Gjoka Vildović, drugi Krznarić, blagajnik Momčilo Ivanić, odborniki Stepo Kobasica, Podvanski in Smodej. Nato je govoril Milković, ki je poročal o tiskovnem zakonu. Zahteval je pomilostitev obsojenih in kaznovanih časnikarjev. O tem vprašanju so bile sprejete resolucije, v katerih se zahteva od vlade, da mesto sedanega tiskovnega zakona sklene nov zakon, ki bo odgovarjal duhu modernega časa in da pri njem sodelujejo tudi časnikarji. Nato je poročal o zavarovanju časnikarjev. Minister Srkskić je izjavil, da se bo v najkrajšem času sklical anketa o tem vprašanju. Končno je Sokić poročal o časnikarski pokojnini in o pravilniku, ki je že izdelan. Po tem pravilniku bi se moral vsak časnikar zavarovati za 50.000 Din, katere vsota bi se mu po 30 letih izplačala. Za slučaj smrti pred 30 leti bi se vsota izplačala vdovi in otrokom.

Reminiscenca. Prejeli smo: Ko so mi preteklo nedeljo samostojneži poslali »Kmetički list«, sem se spomnil, kako je g. Pucelj pred časom govoril na shodu o nekem kaplanu, ki je potegnil denar in šel v gostilno ter tam ponujal samostojnežem za pijačo. Ti se pa menda niso veliko zanj menili. Sedaj se je pa zaobrnilo. Sedaj pa mi kaplani nimamo denarja, pa samostojneži za nami tiščijo.

Kaplan.

Črmošnjice na Dol. Dne 8. septembra t. l. se je pri nas vršila velika slovesnost. Gospod prošt K. Čerin iz Novega mesta je ta dan blagoslovil prenovljen veliki oltar, kateri je sedaj res krak in dika stari črmošnjiški farni cerkvi. Preslikanje oltarjev in kipov je delo kiparskega mojstra g. Vodnika iz Novega mesta, katero ni samo na zunaj lepo, umetniško, ampak tudi temeljito in solidno. Popoldne na praznik je g. prošt v izredno veselje Marijinih hčera sprejel 10 novih članic v Mar. družbo. — Bliza se že trgatav. A zaradi dolgotrajnega deževja zlasti v začetku septembra bo treba počakati še nekaj dni. — Prejšnji kaplan g. Lunder Al. je odšel na svoje novo službeno mesto za kaplana v Črnomelj. Na njegovo mesto pa je prišel novi kaplan g. Janko Oražem.

Izjava. V uvodnem članku »Kdo so narodni izdajalci« v našem listu od 4. februarja t. l. je bil proti g. Antonu Ekarju, časniki-karju v Trstu, izrečen očitke, da je prejel neko vsoto v svrhu organizacije časnikarske kampanje proti Jadranski banki v Trstu. Uverili smo se, da je bil ta očitke neosnovan in da je temeljil na napačni informaciji, kar s tem radevolje popravljamo. Istotako resnici na ljubo ugotavljamo, da trditve v dopisu iz Trbovelj v našem listu od 26. marca t. l., da se je nekega pretepa v Goropevškovi gostilni udeležil tudi g. gerent, ne odgovarja destvom. Dotični pretep se sploh ni vršil v Goropevškovi, ampak v neki drugi gostilni. Netočna je tudi opomba v istem dopisu, da je g. Goropevšek pri njem zaplenjeno orožje prolajal.

Popisovanje invalidov. Po odredbi ministrstva za socialno politiko v Belgradu se vrše po celi Sloveniji popisovanje vojnih invalidov. Baje se vrši popisovanje v svrhu statističnih podatkov za bodoči invalidski zakon. Opozarjamo vse vojne invalide, da se pravočasno prijavijo. Ponekod vrše popisovanje občin, po večini pa okrajna glavarstva, v avtonomnih mestih pa magistrat. Ker je v nekaterih krajih zelo slabo objavljeno, naj invalidi opozore drug drugega, da kdo vsled nevednosti ne izostane. V nekaterih krajih se pojavlja razburjenje, ker oblasti pobirajo invalidske dokumente. Opozarjamo, da morajo invalidi svoje dokumente samo pokazati, nihče pa jih ne sme vzeti, posebno invalidskih uverenj ne. — Izvrševalni odbor.

»Otroka kapitana Grant« je zelo zanimiv roman »Slovenčevega« podlistka. V njem beremo, s kakšnim naporom so potovali škotski junaki preko širnih argentinskih pamp.

Kako vse drugače bi jim šlo, da so imeli — Fordov avtomobil! Seveda ga takrat ni bilo tako lahko dobiti kot danes, ko ga dobiš za 10 Din, če kupiš srečno srečko »Dijaškega podpor. društva«. Za drugih 10 Din pa lahko na isti način dobiš konja, ki je za las podoben Tavki, iskrenu in neprekosljivemu konjiču indijanca Talkava. Poizkusil!

Maturantom gimnazij in realk iz 1. 1900! Samoobsebi umljivo so tovariši iz bivše Štajerske, Koroške, Primorskega, Istre, Hrvaške, Dalmacije, Bosne, Hercegovine in krležvine Srbije, s katerimi smo se leta 1900 prve sestrili v Zagrebu, dobrodošli pri slavljenju 25 letnice naše mature dne 6. oktobra 1925 na Bledu. Radi naročila skupnega kosila za vsakega posameznika vabim, da se vsaj do 3. oktobra z dopisnico prijavi na naslov Ljudevit Klobčič, okrajni glavar v Ljubljani.

Vpisovanje na zagrebški univerzi je od 1. do 9. oktobra Prošnje za oba doma so že rešene, menza se odpre 15. oktobra.

Glavni odbor Z. S. V. javlja svojim članom: Vojni tovariši! Kadarkoli zapoje pri Gospej svetli zvon, tedaj se dvigne na tisočih nevidnih krilih glas in gre preko Korotana, gre ter toži, moli, prosi, upa: »Najdov bi jo še mamico moja, — pa b' spevlov spet: haji, hajok! — Tovariši! Moli akord druge kitice te znane pesmi: »vse drugače je, ni več mamice« se mora prej ali slej spremeniti v radostni sozvok gosposvetkih zvonov, ki naj javijo ne poslednje ure, marveč uro vstajenja našemu Korotanu. »Najdov bi jo še le z našo pomočjo bratje! Zato na plan! Jugoslovanska Matica Vas kliče! Kjeroli bo prirejala Koroški dan, tovariši iz vojne, radevolje sodelujte, pomagajte. Prvikrat Vam Vaš centralni odbor naravnost veleva: če drugače ne, vsaj udeležite se vsi do zadnjega moža vsepovsod prireditve koroškega dne 10. oktobra in dejansko pomagajte, da čimprej najde Korotan mamico svojo: skupno Jugoslavijo, milo nam Slovenijo!

Rezervni častniki, ki so bili letos na vajah ter so že ali pa še bodo vložili na pristojna vojaška oblastva prošnje glede ureditve gmočnih vprašanj, naj nemudoma pošljejo prepis prošnje na podpisani naslov. Nadalje se vsi ti rezervni častniki naprošajo, da predložijo pododboru kratek opis vseh neskladnosti, v kolikor so se dogajale ob prilikah, ki so z vajo v zvezi. Uprava pododboru bo vse te podatke uredila ter ž njimi podprla svojo akcijo za izvedbo resolucije, ki so bile sprejete na izrednem zboru dne 15. septembra 1925. — Udruženje rezervnih oficir in ratnika, pododbor Ljubljana (poštni predal).

Otvoritev telefonskega prometa Rogatec—Gradeč—Dunaj. Po razpisu poštnega ministrstva št. 45.719 z dne 11. avgusta t. l. je bil v sporazumu z avstrijsko upravo dne 16. avgusta t. l. otvorjen telefonski promet Rogatec—Gradeč—Dunaj. Promet se vrši čez Maribor in ni omejen. — Pristojbine za navadno govorilno enoto v prometu Rogatec—Gradeč—je 2 zлата franka ali 30 dinarjev, v prometu Rogatec—Dunaj pa 2.50 z. l. fr. ali 37.50 Din. Pristojbina za navadno pozivnico je na obe strani 1 zlat frank ali 15 Din. Za nujne pogovore in pozivnice se zviša pristojbina, ki se mora plačati za enoto navadnega pogovora ali za navadno pozivnico, na trikratni znesek.

Čekovna vplačila na položnice inozemskih imetnikov računa niso več omejena. — Ravateljstvo podružnice poštne hranilnice v Ljubljani naznanja, da je finančno ministrstvo z odredbo št. 21.310 z dne 25. avgusta 1925 preklicalo dotedanje omejitve vplačil na čekovne položnice inozemskih imetnikov računa. Odsihmal sprejemajo pošte vplačila na položnice inozemskih imetnikov računa brez vsakršne omejitve zneska.

Izkušnje in napredovanje poštних pripravnikov II. kat. Ministrstvo za pošto in brzojav je izdalo odlok št. 30.184 z dne 2. julija 1925. Odlok se glasi: Na poročilo št. 16.680 z dne 11. maja t. l. o napredovanju pripravnikov II. kategorije iz 5. v 4. skupino naznanja ministrstvo poštne ravnateljstvu, da ne more glede na določbo čl. 54 zakona o uradnih nubenega pripravnika brez državne strokovne izkušnje pomakniti v skupino, za katero je taka izkušnja po zakonu predpisana.

Drobiž pri železniških blagajnah. Minister za promet je izdal odlok, v katerem omeja, da je zvedel, da nekateri blagajniki in blagajničarke na železniških postajah potnikom ne vračajo polnih zneskov, kakor bi jih morali, ampak da majhne zneske radi pridržujejo z izgovorom, da nimajo drobiža. Z ozirom na ta nedostatek ukazuje minister, da morajo imeti vse blagajne vedno dovolj drobiža na razpolago za menjavanje. Potniki, ki bi se jim godila krivica, naj se pritožijo pri postajenačelniku ali pa pri železniškem ravnateljstvu. Krivci bodo strogo kaznovani.

Za vojne invalide. Kmečki zakonski par, če mogoče brez otrok, dobi zaposlen v na graščini proti primernemu plačilu v gotovini in deputatu. Zaposlen je trajno, reflektira se le na ljudi neomadeževane preteklosti in trezne. Ponudbe invalidov je do konca tega mesca poslati na Udruženje vojnih invalidov. — Izvrševalni odbor v Ljubljani.

»Bubikopf« na deželi. V mestih nadaljuje moda »bubikopfa« svojo zmagovalno pot in dela hudo konkurenco 1 meter 60 centimetrov dolgim ženskim lasem, ki zrastejo baje

po uporabi znane Csillagove pomade. Na deželi so pa ljudje bolj starokopitni, a vendar se že tudi na deželi pokaže ponekod kakšna ostrizena ženska glava. V nekem kraju so pa ljudje prišli na prav izvirno misel, da bi odvrnili ženske od nove mode. Naprosili so neko staro revo, ki se je preživljala z vrtenjem lajne, naj si da postriči lase à la »bubikopf«. Ostanek so ji lepo skravžljali in ji privezali preko čela in kratkih las pisan trak in taka je morala iti proti dobri nagradi z lajno od vasi do vasi. Pravijo, da si vsled raznih krepkih opazk o novi modi v tistem kraju nobena kmečka ženska ni dala več popačiti svoje glave z modo »bubikopf«.

»Katica«, pravi gospa služkinji, danes imamo veliko perila, da mi ne rabiš drugega mila kot »Gazelac«.

— Bluze najnovejše priporoča trdka Krištofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg. 1447

»Voika« garantira

da so njeni čevlji brez papirja! — »VOIKA« Ljubljana (naspr. Mestnega doma. 6610

Iz Ljubljane.

Fran Vedrnjak — sedemdesetletnik. V krogu svoje rodbine obhaja danes svojo 70-letnico dvorni svetnik g. Fran Vedrnjak, predsednik pokojninskega zavoda za nameščence v Sloveniji in v Dalmaciji. Rodom je iz Ptuj. Po končanih študijah je stopil v sodniško službo in je služboval najprej v Ljubljani, pozneje pa v Idriji in v Ljubljani, kjer je postal leta 1920 dvorni svetnik pri deželni sodišču. V svoji službi je bil vedno strogo pravičen in objektivni, v narodnem oziru pa vedno neupogljiv in zaveden Slovence, kar mu je biva avstrijska vlada hudo zamerila zlasti v znanem procesu zaradi septembrskih dogodkov v Ljubljani. V vseh krogih, kjer ga poznajo, pa uživa slavljenec visoko spoštovanje in iskrene simpatije. Najpreživi v krogu svoje rodbine še mnogo srečnih in zadovoljnih let!

Rop v šentpeterski cerkvi. Včeraj zjutraj se je raznesla po šentpeterski fari in kmalu po celem mestu novica, da se je izvršil v šentpeterski cerkvi predrzen cerkveni rop. Vlomljeno je bilo namreč v tabernakelj. Tat je odnesel iz tabernaklja monštranco in ciborij. Monštranca je bila medena in pozlačena, lunula zlata, ciborij pa srebrn. Oboje cenijo na 6000 Din. Vlomilec je s silo potrgal naboje pri vratih tabernaklja in jih je na ta način skoro popolnoma snel. Hostije, ki so bile v ciboriju, in tudi veliko hostijo iz monštrance, je ropar raztresel po tabernaklju. Kako je bil rop izvršen, ni do sedaj še prav nič pojasnjeno. Najbolj verjetno je, da se je ropar že zvečer skril v cerkvi in pustil, da ga je cerkvenik zaprl. Ponoči je imel ropar dovolj časa, da je izvršil vlom in počakal dneva, ko so se zopet vrata odprla. Cerkovnik, ki je tatvino prvi opazil in je bil tudi takoj zasiljan, je izpovedal, da je vsa cerkvena vrata kot običajno vsak večer tudi tisti dan ob določenem času v redu zaklenil. Ko je prišel zjutraj okoli pete ure zopet v cerkev, je našel vsa vrata popolnoma v redu zaklenjena in ni niti najmanj mislil na kak zločin. Pozvonil je kot običajno dan, nato pa je šel k oltarju, kjer je takoj opazil vlomljena vrata v tabernakelj in pa tatvino monštrance in ciborija. Kakih drugih sledi o tatvini niso našli.

Učne tečaje priredi Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani tudi letos. Pričetek začetkom oktobra. Poučevalo se bo: srbohrvaščina, nemščina, italijanščina, knjigovodstvo, evstenografija. Knjigovodstvo se namerava poučevati posebej za začetnike — trgovske pomočnike in prodajalke. Prijave vsak dan od 6 do 7 zvečer v pisarni Gradišče 17, I. nadstr. — Odbor.

Hito je pomagalo. Zadnjič smo opozorili, da so izložbena okna prodajalne mestne elektrarne v bivši Galetovi hiši v večernih urah nerazsvetljena. Danes pa z zadovoljstvom ugotavljamo, da so naše besede zalegle, kajti bajna razsvetljava ožarja lične razstavljene predmete ne samo v izložbenih oknih, temveč tudi v notranjini prodajalne.

Podružnica vojnih invalidov, vdov in sirot priredi v soboto 3. oktobra ob pol 8 zvečer vinskotrgatav v restavraciji g. Mikliča v Kolodvorski ulici. Opozarjamo, da se bo trgalo pristno dalmatinsko grozdje, došlo iz Splita. Obeta se lepa in prijetna zabava.

Umrli so: Marija Zaletel, posestnikova novorojenka, poldruja uro. — Fran Caharija, kamnosek sin, 5 let. — Marija Tavčar, kolarjeva žena, 63 let. — Anton Zaletel, posestnikov novorojenec, 15 ur.

Tatvina briljanta. Zasebnemu uradniku Ivanu Kovaču je bil ukraden iz pisarne podjetja »Material« na Dunajski cesti iz obeske verižice na žepni uri 2000 Din vreden briljant. Briljant je brušen v velikosti 4 mm v premeru.

Nepredvidna vozna. Anton Bizjak, posestnik iz Bizovika, je tako naglo in nepredvidno vozil po Poljanski cesti, da je povozil 6letno dekletce Angelo Rojšek in jo poškodoval. — Na Franciškanskem mostu je pa trgovski sluga Josip Perne podrl z vozom kolesarja Antona Friškoveca, ki je pri padcu zadobil lažje poškodbe.

Nekdanja škofova vinog. klet točči pristen dalmatinski mošt.

Iz Štajerske.

Izvoz vina v Avstrijo se je že pričel. Kupci, ki se izkažejo z uvoznim dovoljenjem štajerske namestnije ter graške trgovske in obrtne zbornice, lahko uvažajo vino iz Slovenije v Avstrijo. V trgovinski pogodbi je določeno, da se sme uvažati vino v Avstrijo samo iz Slovenije (besedilo pravi »Departement Maribor in Ljubljana«).

Požari v mariborski okolici. V Kamnici pri Mariboru se od lani naprej ponavljajo požari drug za drugim. V takozvani Kamniški grabi, ki vodi iz Kamnice proti Sv. Križu, so bili tekom enega leta po požaru prizadeti že domalega vsi posestniki. Sumi se, da zažiga hudobna roka. V noči od 27. na 28. septembra je zopet izbruhnil v tej dolinici bližnji kamniške župne cerkve velik požar in sicer pri posestniku Pelcu. Ogenj se je strahovito hitro razširil. Cela hiša je bila mahoma v ognju. Rešiti se ni dalo skoro nič. Zgorela je vsa krma in ves živč razum koruze in fižola. Tudi perutnina in svinje so postale žrtev plamena. Na lice mesta so sicer dokaj hitro prihiteli požarne brambe iz Kamnice, Maribora in Studencev, a goreče hiše niso mogli rešiti. Škoda znaša nad 100.000 dinarjev, a zavarovan je bil Pelc samo za 5000 K. Požigalec, ki je zažgal Pelcu, je gotovo imel svojo hudobno roko tudi pri požaru posestnikov Moškon in Poldinek. Orožništvo skrbno zasleduje storilca in upamo, da bo ta hudobnež prejalislej padel pravici v roke.

Proti odebelosti deluje s kolosalnim vspehom

samo Vilfanov čaj.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvaja Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, liica 204

IZ MARIBORA.

Mariborska jesen . . .

(Premišljevanje s preteklet nedelje.)

V jesenskih dneh, deževnih, dolgočasnih . . . zakaj ne bi vzel tudi jaz »Jutro« v roke, zlasti ko je ta nedelja tipičen uvod v globino oktobrskih in novembrskih dni? Od sprehoda nisem profital drugakega kot blato na čevljih in roso na obleki, od »Jutra« pa, in v tem oziru mu gre vsa čast in slava!

Kot kulturnega delavca me je prevzela novost, nov način liberalne kritike ob čitanju »Jutrovec« ocene Zbašnikovih »Zrtev«. Prepričan o tem, da se Zbašnik zaveda, da mu je tudi pri pobujanju »klerikalizma« osebna svoboda po ustavi zajamčena in o hvali »Jutra« za to njegovo delo, »ki je dobro zadelo vse bistvo, vso nemoralnost klerikalizma«, sem pustil brez interesa delo in oceno. Novost sem se naučil šele iz konca, da je delo vzvišeno nad vsako strankarijo, le da je opredeljeno bolj »napredno« — Tako torej! Je in ni! Zavzel sem se sedaj za delo in oceno in neizmerna škoda bo, če se oboje ne da v čitanje današnjih depolitiziranih šol.

Mene zanimajo tudi društva kot vsakega Slovenca v Mariboru; se vsaj lahko preklajš, katerih je več, lahko z užitkom prebiraš koš dopisov, katera vrla dama in gospodična (pardon: sestra se je pri narodno-napredni prireditvi izkazala najbolj. Še slajši užitek pa imam, če mi dajo priliko poslušati, kako oficijein organ sam govori, zlasti če se pripravljajo na nov pohod proti »klerikalizmu« in to strogo na »nadstrankarske« podlagi — Zvezi kulturnih društev —, katero bodo rodili v nekaj dneh, ko napoči nedelja, prva v mesecu oktobra. In če jim poveš, kar sami pravijo, da je to šola za razširjevalce svobodomislstva med ljudstvom, je ta skromna, resnična konstatacija »pavšalna in zlobna kritika!« Torej zopet novost! Kaj ste torej, gospodje: »Klerikalci« ali ne — svobodomislci ali ne? Naprednjaki — nazadnjaki — v listih in drugace? »Ekläret uns, die Herren der Professur, diesen Zwiespalt demokratischer Natur!«

Pa da ne zapustimo še kulturnega polja! »Jutro« post festum — razdelitve podpor društvom od strani mestne občine — krepko konstatira: tu je igrala glavno vlogo politika! Zakaj? Razlog ima takoj: ker so dobila podporo tudi »klerikalna« društva! Eto: Člen 9. poslovnika za postopanje zastopnikom narodnega bloka, sprejet od vseh zastopnikov, pravi tudi »Jutro«: koalirane stranke se bodo glede svojih nepolitičnih društev in organizacij v občini medsebojno podpirale. Ne samo to! Pri glasovanju glede teh podpor raznim društvom so gg. demokratje-občinski očetje odšli iz dvorane, tako da so »klerikalci« in ostali del bloka sami izglasovali podpore tudi demokratičnim društvom! Še več! Skupno z njihovo »Ljudsko knjižnico« so dobili še več podpore kot mi! Zdaj pa razumi, če moreš, »da je tu igrala glavno vlogo politika!«

Ker je jesenska nedelja, me je slednjič zanimalo tudi nedeljsko »Jutro«. In tu me je presenetila bistrost dokazov, s katerimi se kvalificirajo mariborske glave pri prosvetni upravi. Novi nadzornik za srednje in strokovne šole g. Pečovnik kratkotalo nima kvalifikacije za to mesto! In če se oziraš po premisah, ki naj bi utemeljile ta drzen sklep, jih najdeš v prejšnjih stvkih. G. nadzornik Pečovnik je kandidiral na Davidovičevi listi, razdvojl je uradništvo, da je bil izvoljen samo dr. Pivko, ki ima s am preveč dela, če bi bila izvoljena pa dva, bi ga imel manj! Iz uvodnih lamentacij pa še posnamemo, da je vzrok tudi ta, ker je moral oditi nazaj v Celje g. profesor Mravljak, »dasi je imel v Mariboru

samo eno sobo in se preživljal ob gostilniški hrani! Tu torej ne pride v poštev, da je gospod profesor Pečovnik znan kot eden najboljših profesorjev Slovenije, bil kandidat za profesorsko mesto fizika na ljublj. vseučilišču, če bi bil dobil dopust v svrhu študiranja v inozemstvu, kar mu ob pomanjkanju profesorjev tedaj ni bilo mogoče — nič tega, ampak le to je merodajno za kvalifikacijo, da je kandidiral na drugi listi kot SDS — in da je moral oditi g. Mravljak, čeprav je imel v Mariboru le eno sobo in se preživljal ob gostilniški hrani —

Lepšega obraza nam o njihovi kulturno-šolski politiki ni podalo še nobeno njihovo ogledalo, niti ni bil bolj odkrit njihov pristaš, ko je v njihovem glasilu pisal, ko je njegova stranka zletela iz vlade, da je prišel čas, da se uradništvo ne preganja! Erkläret...

Strankarstva torej ni — odnosno so ga začeli pobijati pri nas naši demokrati. Zupljivo torej gledamo v novo marčno dobo leta 1924, ko bomo skupno s »Celjskimi Slovenskimi Novinami« povedali zadovoljno »Krajevem«:

Kak srečni smo mi brati,
In schöner Steiermark!
Nam huda ni se bati,
Die Einheit macht uns stark!

—ar.

V Belgrad je odpotoval dne 29. sept. z deputacijo železničarjev in upokojencev narodni poslanec Fr. Zebot. Deputacija bo v finančnem, prometnem in nekaterih drugih ministrstvih izročila posebne spomenice v protest proti krivicam, ki se godijo posameznim vrstam železničarjev in upokojencev.

GRITZNER in FENIKS KOLESA

Še šivalni stroji edino elegantni, najtrpežnejši, zato tudi najcenejši samo pri

JOS. PETELINC-U,

poleg Prešernovega spomenika, Ljubljana.

IZ TRBOVELJ.

Rudarski upokojenci.

Že pred vojno je dobil rudar pri polnih službenih letih tako malenkostno pokojnino, da ob njej ni mogel živeti. In ti upokojenci so primorani še danes živeti z isto penzijo avstrijske denarne vrednosti. Dobi razum te penzije ki se mesečno suče od osem do trideset kron, še pokojninsko doklado od pokojninskega sklada iz Ljubljane, šeststo kron, če nima mesečnih dohodkov, dvestopetdeset dinarjev.

Vse prošnje so bile do danes zaman. Nihče se ne briga za te uboge rudarje-upokojence. Starčki v visokih letih so primorani hoditi dnevno na svoja jim odkazana mesta, da se prežive in dobe svoj premog.

Veliko upanja so imeli ti upokojenci, ko so čuli, da se hoče novi pravilnik bratovskih skladnic urediti tudi na ta način, da bo rudarjem, upokojenim pred 1. januarjem t. l., pomagano. Sklenjeno je bilo meseca aprila na rudarskem glavarstvu v Ljubljani, da se penzija poviša od vsake krone po sedemnajst dinarjev. Pozneje se je stvar zasukala, da dobi stari upokojenec samo dve tretjini od vsote, ki pripada novemu upokojencu.

Pravilnik, ki bi moral biti, kakor se je upokojence tolažilo, potrjen že do 1. julija, še do danes leži boja na ministrstvu za šume in rude. Rudarji, ki so upokojeni po 1. januarju t. l., vže dobivajo penzijo po novem pravilniku, le slabotni starčki morajo še čakati.

Gospodje pri rudarskem glavarstvu, pri pokojninskem skladu, vprašamo vas, ali ni tu mogoče odpomagati? Ali ni mogoče, dokler se ne potrdi pravilnik bratovske skladnice, da se diferenca med starim in novim pravilnikom izplača iz pokojninskega sklada v Ljubljani? Vsaj čujemo, da je blagajna moč na 12 milijonov dinarjev in ta denar itak pripade po potrditvi pravilnika bratovskim skladnicam.

Tu je treba nujne pomoči. Prepričani smo, da bodo merodajna mesta pokazala toliko socialnega čuta, da se odpomore bedi staro-upokojencev.

Rudar.

Ljubitelji fotografije!

Prva slovenska učna knjiga

»KAKO SE NAUČIŠ FOTOGRAFIRATI«

JE PRAVKAR IZŠLA!

V vsaki knjigarni.

Cena 9 Din.

Iz ostale Jugoslavije.

Protestno zborovanje zaradi ukinutve ženskega samostanskega učiteljskega v Sarajevu. V veliko dvorano »Trebević« so sklicali predvčeršnjim protestni shod proti ukinutvi samostanskega ženskega učiteljskega pri Sv. Jožefu. Protestno zborovanje je sklicalo društvo »Hrvatska žena«. Na shod pa niso prišle samo žene, ampak tudi veliko število mož, zlasti intelektualcev. Glavna govornica je bila gospa Trubelka, ki je povedala med drugim, da je ta zavod vzgojil doslej že nad 1400 spsobnih učiteljic in da zavod še nikdar ni prekršil nobenega zakonskega predpisa. Šolo je obiskovalo tudi veliko število nekatoliških de-

klet, zlasti muslimank, ki so zavodu še danes hvaležne za svojo vzgojo. Govorili so še dr. Ivo Pavičić in odvetnik dr. Stipančić, nakar je upokojeni gimnazijski ravnatelj Mijo Poljak prečital protestno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

Zagrebsko pevsko društvo »Kolo« v Curihu. Pevci društva »Kolo« so srečno prišli v Curih. Na kolodvoru jih je pozdravil naš generalni konzul g. Schwarz, ki je rodom iz Zagreba. V imenu curiškega »Männergesangsvereina« je zagrebske pevce pozdravil prof. Foerster. Takoj po svojem prihodu so pevci odšli na oddajno radio-postajo, kjer so dali svoj prvi koncert. Koncert so slišali tudi v Zagrebu na sprejemnih radio-postajah okoli 8.20 zvečer. Sodeloval je tudi curiški orkester, ki je proizvajal venec hrvatskih narodnih pesmi. »Kolaši« so zapeli najprej pesmico »Ja ne vidim plavu«, nato »Što nam radi onaj dido stari« in končno »Pod pendžer«. Po vsaki pesmi se je slišalo burno plaskanje.

Za ustanovitev posebne »oblasti« se potegujejo v Požegi. Novo okrožje bi šlo 300 tisoč prebivalcev. Mestni zastop v Požegi bo to vprašanje sprožil na svoji prvi prihodnji seji.

Dve kavarni v Zagrebu zaprti. Mestna tržna oblast v Zagrebu je zaprla kavnarno »Corso« na Illici in »Veliko kavnarno« na Jelačićevem trgu, ker se lastniki niso hoteli držati uradno določenih cen. Policija je kavarniške prostore zapečatila, lastnikom pa je tržno nadzorstvo odvzelo koncesije.

Težka eksplozija v Zagrebu. Za mestno klavnico v Zagrebu se razprostira velik prostor, kamor že leta in leta odkladajo razne smeti in odpadke. Po teh kupih odpadkov stikajo jako radi revni otroci, da staknejo kakšno še uporabno stvar. Predvčeršnjim sta brskala po raznih kupih tudi ljudskošolska učenca Stjepan Petrinec in Stjepan Znidarić. Mali Petrinec je našel na kupu smeti staro francosko ročno granato. Poklical je svojega tovariša k sebi in oba sta šla v kot dvorišča, kjer je Petrinec pokrov granate odvil in potegnil usodno žico iz granate. Tako je bila granata tempirana na 20 sekund in se je po 20 sekundah tudi razpočila. Učinek je bil strahovit. Malega Petrinca je razneslo, da ga skoro ni bilo več mogoče spoznati, njegov tovariš pa je težko ranjen na rokah, nogah in na glavi. Silen pok je privabil na lice mesta mnogo ljudi, ki pa niso mogli več pomagati, ker nesreča je bila že tu. Zdravniška komisija je pri Petrinu ugotovila smrt. Znidariča pa so prepeljali v bolnico, a je le malo upanja, da bi okrevljal.

Samomor v jetnišnici. V kleti jetnišnice v Osijeku se je obesil tast jetniškega paznika Wagnerja, 60 letni Dane Drakulić. Vzrok samomora je težka bolezen, na kateri je trpel Drakulić že mnogo let.

Streha se je udrila na veliki lopi, v kateri so nameravali prirediti v Osijeku lokalno razstavo. Streho so deloma pokrili z opeko, tramovje pa je bilo prešibko in tako se je vse skupaj sesulo.

Občutna carinska kazen. Carinska vrhovna oblast v Belgradu je potrdila kazen, ki jo je naložila novosadska carinarnica tvrdki Adaros v Subotici zaradi napačne carinske deklaracije. Globa znaša 1.375.000 Din.

Prijeti razbojniki. V Mostar je pripeljala močna orožniška patrulja zopet pet tovarišev znanega odmetnika Maje Vujovića. Vsi so iz vasi Bovča, okraj Gačko. Sumijo, da so aretiranci glavni junaki Vujovićeve čete.

Okraden samostan. Nadzornik proge med glavnim kolodvorom v Zagrebu in postajo Savo je opazil na progi stati dva fanta, poleg njih pa je ležala velika cula. Nadzorniku sta se fanta zdeli sumljiva in poklical je policijo. Pri preiskavi so našli v culi 20 kil kruha, 15 kil masti, novo uro budilko in mnogo vilic, žlic in nožev. Fanta sta priznala, da sta vlomila v samostan usmiljenih sester in ker ni sta našla nobenih dragocenosti, sta pač pobrala, kar sta mogla doseči.

Prijet defraudant. V Skoplju so prijeli organi železniške policije Vojislava Savića, uradnika broderskega društva iz Belgrada, ki je društvu poneveril 220.000 Din. Izročili so ga belgrajski policiji.

OSTANKE

českega in angleškega sukna za moške obleke, damske kostume in plašče po 2-50 do 3-20 m do bite po neverjetno nizki ceni, in sicer od 250 dinarjev naprej v razpošiljalnici

JOSIP IVANČIĆ — LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 4 (naspr. frančiškanske cerkve). Oglejte si izložbe! Prepričajte se!

Beleške.

O socialnih vprašanjih in stvarnem socialnem delu se je začelo nekaj svitati »Slov. Narod«, pa piše, da so socialni pojavi kolektivni pojavi, kjer gre za zaposlenost, za produkcijo, za regulacijo življenjskih in delovnih razmer itd. Gospodarski proces treba izpolnjevati ne glede na to, kdo je momentano lastnik in kdo zaposlen delavec ali uradnik. Tudi v socialnem vprašanju velja beseda o »zlati sredi«, ki jo treba v borbi različnih stališč vedno in vedno odkrivati, kar ljudem ni dana »objektivna resnica«. Kar velja za delavstvo, bo v kratkem spoznalo tudi naše seljaštvo. Danes se zanj, kakor pred leti za delavstvo, tepejo seljaški demagogi, ki mu obljubljajo nebesa na zemlji in ki ga hranijo

s seljaškimi teorijami. Resničnost pa je drugačna. Tudi seljaški svet mora dobiti stvarno poročilo o dejanskih seljaških razmerah v Sloveniji, da vidi, kako se njegovi interesi ne dajo ščititi z donečimi frazami, nego s stvarnim, praktičnim delom za vsesplošni napredek. Cimveč stvarnega dela, čimveč zanimanja bo med nami za razna javna vprašanja, tembolj bo razpadala strankarska demagogija. V politiki bo treba delati in ustvarjati, na podlagi spoznanja sodobne politične znanosti, na neizpremenljivi podlagi nacionalne in socialne solidarnosti stanov. Stvarno delo pa se bo moralo prešiniti z napredno in nacionalno idejo, z željo po modernem napredku! Tudi tu vidimo torej, da brez naprednosti in stvarnosti ni razvoja, ni napredka in ni vsestranske bodočnosti. — Domnevamo, da je »Slov. Narod« gornjo razlago napisal za gospode v njegovem taboru, ki so se morda začeli zanimati za socialna vprašanja. Komu sicer naj bi bil to napisal? Saj je to vendar abeceda, poznana vsakomur, ki je le količkaj kdaj poduhal v sociologijo. Ali pa si je res »Slov. Narod« še-le na 30. septembra 1925 pridobil najprimitivnejši pojmov o socialnih pojavih, kakor jih je ostali svet že pred 100 leti imel. In za stvarno socialno delo se začenja »Slov. Narod« navduševati danes, ko je med tem preteklo že 30 let tolikega stvarnega socialnega dela dr. Kreka in drugod povsod po Sloveniji! Najmenitnejša pa je »Narodova« ta, da »mora tudi seljaški svet dobiti stvarno poročilo o dejanskih seljaških razmerah v Sloveniji«. Upamo, da bo »Slov. Narod« tisti, ki bo seljaškemu svetu to stvarno poročilo podal, in da bo to stvarno poročilo dejanske seljaške razmere v Sloveniji temeljiteje osvetlilo nego jih osvetljujejo vse sedanje davčne eksekucije; da mi pričakuje mo celo, da se bodo s pomočjo tega stvarne-

Iz širnega sveta.

Berlin—Vladivostok v 50 urah.

Načrti za zračno zvezo med Nemčijo in Japonsko so že zelo dozoreli, izdelane so vse podrobnosti in računijo s tem, da bodo s prometom lahko že drugo leto začeli. Čas vožnje med Berlinom in Vladivostokom bo znašal 50 ur; mogoče bo to le z vzpostavitvijo nočnih polletov. Organizacijo tega velikega podjetja vodi nemški Aero-Lloyd in njegova nemško-ruska podružnica, ki oskrbuje že obstoječi promet med Berlinom in Moskvo. To črto so dali tudi v bodoče načrte zraven. Glavni opiralnišči zveze Moskva—Vladivostok bosta mesti Omsk in Irkutsk. Načrt gre pa še naprej in je v voznem redu tudi že nadaljevanje iz Vladivostoka v Tokio na Japonskem. Pozno zvečer boš odšel iz Berlina, boš v Königsbergu prestopil, nato v Moskvi in nato v Omsku. V 36 urah boš že v Omsku. Odtod v Irkutsk, središče sibirskih trgovine v žitu, zlatu in kožuhovini, od tam pa na eno stran v Peking, na drugo pa v Vladivostok in Tokio. Na sibirski progi bodo med omenjenima glavnima točkama uredili še deset drugih aeroplanskih pristanišč, da premostijo velikanske razdalje med Moskvo—Omskom—Irkutskom—Vladivostokom, da dajo zračnemu prometu večjo rentabilnost in da odprejo Sibirijo v večji izmeri svetovnemu gospodarstvu. Sele transsibirska zračna zveza bo omogočila priklopitev Sibirije na gospodarstvo sveta. Sibirija je izredno bogata na zlato, platini, dragih kamnih, dragoceni kožuhovini, velikanski so ondodni gozdi, neizmerne so množine žita, a za svetovno gospodarstvo je Sibirija danes povečini še terra incognita. Sele zračna zveza bo evropske trgovce v najkrajšem času pripeljala tja. Zato bodo pa poleg osebnega prometa vpejali tudi kurirski in blagovni promet, za transport prav draga blaga, zlasti platine, zlata in dragih kamnov. Podnebni pogoji v Sibiriji so zračnemu prometu prav ugodni; pravi, da ne bosta niti zima niti noč delala nobenih posebnih ovir. Na črti Königsberg—Moskva bodo dobila letala snežne sanice. Vsi stroji bodo imeli brezžični brzojav, torej stalno zvezo s pristanišči in orientacijo glede vremena. V letalih bodo kurjene kabine, kurjava bo zračna, toplota bo dajal motor. Naprava bo tako delovala, da bo pri zunanji temperaturi desetih stopenj pod ničlo v kabini 17 stopenj toplote.

Treba bo pa še založiti dosti kapitala, preden se bo zračni promet zares splačal. Dosedaj se še ne in se tudi ne more, dokler ne gre na prav velike razdalje in nam v nasprotju z železniško zvezo ne prihrani prav veliko časa. Na Nemškem na primer živi ves zračni promet še od podpor; četrtino da država, tri četrtine pa dajo mesta, občine in gospodarski krogi, ki jim je veliko na hitrih zvezah. Splačal se bo zračni promet takrat, ko bo postal zares svetoven, in vse delo gre danes v tej smeri.

Angleški kralj in Mac Donald. Kakor poročajo iz Londona, je angleški kralj nedavno povabil prejšnjega ministrskega predsednika in voditelja Delavske stranke Mac Donalda na odmor koncem tedna (>weekend<) na svoj grad Balmoral na Škotskem. Pri tej priliki je kralj podaril delavskemu voditelju krasno vezan izvod zgodovine gradu Balmoral.

Šestdesettisoč romarjev v Lourdes. Na Malega Šmarna dan je prišlo v Lourdes 60.000 božjepotnikov. To je najvišje letos doseženo število. Ves ta ogromni promet se je izvršil s

ga poročila težke razmere slovenskega kmetu takoj na bolje obrnile. Naš kmet pa bo izprevidel, da ni dovolj, če on svoje dejanske razmere sam najbolje pozna in občuti, ampak da mu je potrebno k temu še stvarno poročilo donečih fraz »Narodovih« člankov. Res, interesanten in vsakomur napreden list ta »Slov. Narod« in mi se čudimo, kako se morejo najti ljudje, ki trdijo nasprotno.

Učiteljski vestnik.

Prestavljena je gospa Lipovec-Rupret s Unca k Sv. Vidu nad Cerknico. Na njeno mesto pa je prišla Gabrijela Treo, ki je mlajša po službenih letih. Ne vemo, če je prav, da se zakonski ljudje čimdalje narazen predstavljajo in da učiteljica, ki ima več kot 10 službenih let, pride v kraj, ki je od železnice oddaljen 4 ure, učiteljica z dvema službenima letoma pa na mesto ob železnici. Mogoče pa je bila službena potreba.

Občni zbor je imel »Učiteljski konvikt« preteklo nedeljo. Za podeželsko učiteljstvo je važno in razveseljujoče to, da je konvikt dobil nov odbor. L. J. in njegovi najbližji sodelavci niso več izvoljeni. To se tudi nam vidi, da mestni učitelji, ki imajo otroke pri sebi, ne občutijo potrebe konvikta v taki meri kot podeželski učitelji-očetje. Največ zaslug, da je prišlo do te potrebne spremembe v konviktu, ima g. šol. upravitelj Lapajne iz Cerkelj na Gorenjskem. Čestitamo na uspehu!

Namestilni komisiji. Kakor beremo v »Učit. Tovarišu«, smo dobili dve namestilni komisiji, v katero so imenovani L. Jelenc in I. Malnarič za osnovne šole, A. Novak za meščanske; sami samostojni demokrati. Učiteljstvo je splošno zoper to, da je bil gospod Jelenc, ki je upokojen ravnatelj meščanske šole, imenovan v komisijo za osnovne šole.

pomočjo 27 ogromnih posebnih vlakov. Največ božjepotnikov, ki so obiskali Lourdes na ta veliki Marijini praznik, je bilo s Francoskega; prišlo je pa tudi veliko Italijanov, Portugalcev, Angležev in Svicarjev.

Pomanjkanje zemlje v Rusiji. Prebivalstvo severozahodne Rusije se je od časov revolucije sem zelo pomnožilo; zlasti pa še od časov lakote, ko je ljudstvo iz krajev gladu začelo prihajati na severozahod. Sedaj pa ni nobene prostora več, zlasti ne v guberniji Pskov. Samo v tej guberniji je prišlo na oblasti 95.000 prošelj za dodelitev zemlje v okrajih okoli Volgi, v Sibiriji ali pa na Daljnem Vzhodu. Zemlje je tam sicer dosti, a vlada nima denarja za organiziranje velepoteznega izseljevanja.

Stoletnica sveče. Pred par dnevi je preteklo sto let, odkar je Francoz Chevreuil napravil prvo lojevo svečo. Čeprav danes sveče ne rabimo dosti več, lojevih pa še celo ne, so v pariškem okraju Montparnasse stoletnico vseeno slovesno praznovali. Več slikarjev je pripravilo svečanost, ki je sijajno potekla. Velik sprevod galavoz se je pomikal po ulicah, za njimi pa množica kostumiranih ljudi. Videli si med njimi nočnega čuvaja in pa Diogena, ki z laterno v roki išče poštenega človeka.

Posnetek raja. Družba ameriških bogatašev je kupila majhen otoček v skupini Havaji in hoče napraviti na njem popoln posnetek raja, kakor ga nam opisuje sveto pismo. Dostop bo vsakomur prost. Najprevo so naprosili vse odlične osebnosti v deželah okoli Velikega oceana, da podarijo značilna drevesa, ki rastejo v njih deželah. Brat siamskega kralja je osebno na otoku zasadil drevo iz siamske džungle, ki ga doslej znanost še ni klasificirala.

Kralj tatov utonil. Kralja tatov so imenovali v Neapolu 61 letnega Agrippina Cordilla. Imel je na vesti čez 2000 tatvin in je užival med občinstvom nekaj junaških sloves. Pri zadnji tatvini je pa v nekem mlinu padel v mlakužo in je utonil, za »kralja tatov« jako neslavna smrt.

Ogromen spomenik Ljenu budo postavili v Vladivostoku na nekem hribu v okolici mesta. Ladje, ki plovejo mimo Vladivostoka, bodo videle spomenik že mnogo kilometrov daleč.

Cepljenje proti revmatizmu. Dr. G. Paul, ravnatelj državnega zavoda za cepljenje na Dunaju, je izročil medicinski družbi referat, v katerem izvaja, da se da revmatizem s cepljenjem ozdraviti. Navaja 600 slučajev, ko je on sam cepil. Cepitev je tudi profilaktična. Zadostujejo tri do štiri injekcije, pa si revmatizma rešen. Medicinska družba je izročila referat z vsemi prilogi posebnemu odboru, ki mora v kratkem podati tozadevno poročilo.

Deset tisoč godcev je igralo v soboto zvečer v londonski kristalni palači. Praznovali so 25 letnico narodnega praznika godbenikov. 440 tatov naenkrat pred sodiščem. V Hamburgu se je pričel velik proces proti 440 tatovom, ki so od leta 1924 pa do leta 1925 porabili v hamburškem pristanišču veliko število poštnih zabojev, namenjenih v inozemstvo.

Moderni promet. V New Yorku stisne v zadnjem času vsakomur pešcu, ki se ne ravna po prometnih predpisih, policist belo vizitko v roko. Zdi se, kot bi bila to kakšna kazen; a ni, temveč le svarilo varnostne družbe, ki opominja pešce, da je bilo v prvi letošnji polovici samo v New Yorku 900 ljudi od avtomobila do smrti povoženih.

Gospodarstvo.

Konkurzi v Sloveniji.

V avgustu 1925 razglašenih 12 konkurzov. — V prvih 8 mesecih t. l. 61, v prvih 8 mesecih lani samo 18.

Ko smo začeli voditi statistiko konkurzov, smo napisali, da je število konkurzov značilno za vsakokratno gospodarsko stanje. Kljub dejstvu, da v ostalih pokrajinah države nimajo te statistike, je vendarle statistika za samo Slovenijo izredno poučna. Vpoštevati je treba, da šteje Slovenija samo nekaj nad milijon prebivalcev. Tako dobe te številke navzlic dejstvu, da so malenkostne, velik pomen.

Po naši statistiki je bilo v prvi polovici t. l. odprtih v Sloveniji 42 konkurzov, od česar jih odpade samo na mesec maj 1925 10. V mesecu juliju 1925 je znašalo število konkurzov 7 napram 3 v mesecu juliju lanskega leta. V avgustu t. l. je število konkurzov naraslo na rekordno višino 12 (v avgustu lani samo 1).

Skupno je bilo v prvih 8 mesecih t. l. razglašeni 61 konkurzov, medtem ko je bilo njih število v istem razdobju lanskega leta samo 19.

Iz tega je razvidno, da je letos število konkurzov trikrat večje kakor lani.

Če upoštevamo dejstvo, da je bilo s prvim aprilom t. l. v proračunskih dvanajstih odpravljeno poravnalno postopanje in da je marsikaj lani namesto konkurza bilo odprtje poravnalno postopanje, je ugotoviti v prvih 8 mesecih letos 113 insolvent (61 konkurzov ter 52 poravnalnih postopanj do 1. aprila t. l.), v istem času lanskega leta pa samo 17 (19 konkurzov in 52 poravnalnih postopanj).

Ta statistika kaže, da so se razmere v Sloveniji od leta 1924 sem znatno poslabšale.

Otok bankovcev. Od 15. do 22. t. m. se je zmanjšal obtok bankovcev za 36 in pol milijonov dinarjev, tako da je znašal dne 22. t. m. 6.088.2 milijona dinarjev.

Kaj prinaša novi železniški tarif? Iz Zagrebških listov posnemamo, da novi železniški tarif, ki stopi v veljavo dne 1. oktobra t. l. povišuje prevoznino za žitarice. Razlika je od 100 do 300 dinarjev. »Jutarnji list« poroča, da se pripravljajo gospodarstveniki krogi iz Zagreba in Ljubljane na energično protestno akcijo, ker povišanje prevoznine nikakor ni na mestu. Slovenija bo morala žito torej še dražje plačevati kakor dosedaj.

Elin, d. d. za električno industrijo. Z Dunaja poročajo, da namerava Elin, d. d. za električno industrijo spremeniti formo svojih v Dubrovniku ležečih električnih naprav v delniško družbo. Tozadevna pogajanja še niso zaključena, ker še ni ugotovljena višina udeležbe jugoslovanskih interesentov.

Avstrijski proračun za oktober 1925. Avstrijski proračun za mesec oktober 1925 dolega izdatkov 59 milijonov šilingov, dohodkov pa 63 milijonov šilingov. Upošteva vse postavke (investicije itd.) v posebnem proračunu izkazuje celokupen proračun primanjkljaj 6 milijonov šilingov.

Otok bankovcev v Avstriji. Po izkazu avstrijske Narodne banke z dne 23. septembra t. l. je znašal obtok bankovcev v Avstriji 756 milijonov šilingov, kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z dne 15. septembra znižanje za 24 milijonov šilingov.

Ogrske državne železnice. Proračun ogrskih državnih železnic izkazuje za leto 1925-26 dohodke v višini 3471 milijonov Km, izdatkov pa 3899 milijonov Km, tako da je računati na prebitok 72 milijonov papirnatih Km.

Češkoslovaška bo plačala svoje dolge v Ameriki. Iz Washingtona poročajo, da se bodo dne 5. oktobra t. l. začela pogajanja glede konsolidacije češkoslovaških vojnih in povojnih dolgov v severnoameriških Združenih državah. Ko bodo pogajanja zaključena, bo Češkoslovaška dobila posojilo 50 milijonov dolarjev, ki bo pokrilo tretjino češkoslovaških obveznosti napram Ameriki. Poleg tega bodo Čehi porabili posojilo za vzdrževanje stabilizacije češkoslovaške krone. Dne 1. januarja letos začne poslovati tudi češkoslovaška Narodna banka.

Borze.

Dne 29. septembra.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.367—13.467, Budimpešta 7.86—7.96, Italija 227.36—229.76 (230), London 272.29—274.29 (273.50), New York 56.05—56.65 (56.325), Pariz 265—269 (268), Praga 166.25—168.25 (167.25), Dunaj 7.9025—7.9025 (7.955), Curih 10.85—10.95 (10.89), Amsterdam 22.56—22.76, Bukarešta 28—29, dolarji 55.80—55.90.

Curih. Belgrad 9.20 (9.20), Berlin 123.35, Budimpešta 72.60 (72.60), Italija 21 (21.12), London 25.1025 (25.10), New York 518.05 (518.10), Pariz 24.485 (24.50), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 73 (73), Bruselj 22.60 (22.65), Bukarešta 2.50 (2.52), Solija 3.75 (3.75), Amsterdam 208.35 (208), Atene 7.475. Dunaj. Belgrad 12.5425, Kodanj 109.05, London 34.235, Milan 28.64, New York 706.75, Pariz 33.42, Varšava 115.75. Valute: Dolarji 710.50, francoski frank 33.40, lira 28.57, dinar 12.52, češkoslovaška krona 20.915.

Praga. Lira 137.50, Zagreb 60.175, Pariz 159.625, London 163.50, New York 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odst. inv. posojilo 85—95, vojna odškodnina 378—390, zastavni listi 20—25, kom. zadolžnice 20—25, Celjska 101—202, Ljubljanska kreditna 220—240, Merkantila 100—104, Pradedion 1020—1040, Kreditni zavod 175—185, Strojne 122 (den.), Trbovlje 360—370, Vevče 130 (den.), Nihag 38—40, Stavbna 165—180.

Zagreb. 7 odst. inv. posojilo 84, vojna odškodnina 380—384, za oktober 388, za november 392, za december 391, Hrv. eskomptna 184—186, Kreditna 136, Hipobanka 72—74, Jugobanka 111—112.50, Pradedion 1000—1010, Ljubljanska kreditna 225, Slavenska 50—55, Narodna 5000, Sečera 540—554, Nihag 33—42, Gutmann 450—460, Slavex 140, Slavonija 53—55, Trbovlje 360—365, Vevče 125.

Dunaj. Donavsko-savsko-jadranska 62.4, Alpine 28.39, Kranjska industrijska 37.2, Trbovlje 44.7, Hrvatska eskomptna 17.1, Leykam 17.1, Jugobanka 13.6, Hipobanka 8.9, Gutmann 60.7, Mundus 91.8, Slavonija 6.42.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bukovi plohi, 35—45—55—70 mm, od 2.35—4.50, fco meja trans. 550 (den.); hrastovi hlodi, od 30 cm naprej, I. in II. vrsta, fco nakladalna postaja 490 (bl.); bukovje ogelje, praška, fco Ljubljana 2 vag., zaklj. 19; bukovja drva suha, 1 m dolžine fco nakladalna postaja, tri vag., zaklj. 17.50. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 265 (d.); koruza sremaka, par. Ljubljana 216 (bl.); koruza v storžih, par slov. postaja 75 (bl.); fižol prepeščen, fco Ljubljana 340 (den.); fižol ribničan, fco Ljubljana 300 (den.); fižol mandolon, fco Ljubljana 260 (den.).

Fran Erjavce:

Socialno politične naloge občine.

(Dalje.)

Krajevne zaščite so sestavljene iz treh delegatov občinskega odbora, po enega poverjenika vsake vasi (mestnega okraja), učitelja in zastopnika krajevnih humanitarnih društev, njih upravne stroške pa krije dotična občina (§ 13). Krajevne naprave se vzdržujejo s prispevki samoupravnih edinic, prostovoljnimi prispevki zasebnikov in če treba tudi države (§ 15). Več krajevnih zaščit se lahko združi v svrhu izvršitve večje zaščitne

akcije (§ 14). Delovanje pri krajevnih napravah se opira v prvi vrsti na zasebno iniciativno ob sodelovanju države in samoupravnih edinic (§ 16), njih ustanavljanje je dolžnost krajevnih zaščit (§ 17), toda stvarja in ukinja jih pokrajinska zaščita (§ 18). Po možnosti naj deluje v vsakem kraju dečja postaja, ki naj ima te-le naprave (§ 19):

1. Zavetišče s potrebnimi posteljami za prehajajočo dečo in za one, ki jo je treba iz kakršnihkoli razlogov začasno sprejeti;
2. zavetišče za matere, v katerem se zdravniško pregleduje deca, se dajejo navodila za gojitev dece, prireajo tečajji itd.;
3. dečje kopališče in aparat za desinfekcijo, kjer se uvede po možnosti brezplačno, obvezno in redno kopanje ter desinfekcija stvari;
4. dečje dnevno zavetišče za otroke, katerih roditelji so na delu. To naj bo združeno z zabaviščem in kuhinjo;
5. dečje igrališče s pripravi za igranje in telovadbo in ki naj bo pod strokovnim nadzorstvom;
6. dečja kuhinja za siromašno dečo.

Zakonodajalec želi (§ 22), da se pusti otroka po možnosti pri lastni rodbini ali vsaj pri sorodnikih, če je to nemogoče, pa vsaj pri kakih drugih poštenih rodbini, zlasti taki brez lastne dece, po možnosti v istem kraju. Pokrajinske in krajevne zaščite naj vodijo sezname takih rodbin (§§ 27 in 35), izročitev in odvzem otroka pa odreja pokrajinska zaščita (§§ 29 in 37), ki sklene v to svrhu z rodbino potrebno pismeno pogodbo (§§ 32 in 36). Če ovirajo izpolnitev teh načel gmotni ozir rodbine, jo je treba denarno podpreti, če pa oni, ki so po državljanem zakoniku dolžni skrbeti za otroka, a te dolžnosti nečesto izvrševati, jih je treba prisiliti k temu sodno (§ 25). Vsi zaščiteni morajo brezpogojno dovršiti osnovno šolo ter se izučiti v praktičnem poljedelstvu, obrtu ali industrijskem poslu, posebno nadarjeni se pa smejo dati tudi na višje nauke (§ 33), ne sme se jih pa zaposlovati pri delih, ki bi bila škodljiva fizičnemu ali moralnemu zdravju. Pomoč za dečo je redna in izredna ter se daje v denarju in v blagu; iz državnih sredstev jo odreja pokrajinska zaščita, krajevna pa le iz svojih sredstev, o obojih pa vodita obe seznamke (§§ 38—49). Vse prošnje glede pomoči, kakor tudi vsa potrdila, dokumenti itd., ki se tičejo zaščite, so oproščeni vseh taks (§ 44).

Kakor vidimo že iz tega kratkega pregleda, ustvarja ta zakon (izvzemši nekaterih naivnih določb) na videz še dokaj lepo javno mladinsko skrbstvo, le žal, da je ostalo doslej še celo v največji slovenski občini, to je v Ljubljani, da kmečkih občin niti ne omenim ne, zgolj na papirju in kdor pozna naše notranje politične ter upravne razmere v sedanjih okoliščinah tudi za bližnjo prihodnost ne more pričakovati prav nobenega izboljšanja, kajti nikjer ni nikogar, ki bi se le količkaj brigal tudi za izvrševanje zakona. Samostojen in strogo centralističen mladinsko-skrbsteni aparat, ki ga ta zakon ustvarja, bi oviral v naših razmerah celo pri najliberalnejšem tolmačenju svobodno kretanje in udeleževanje, toda izvršilne naredbe in pravilniki, nezadostne dotacije ter nerazumevanje in poslovanje osrednjih vodilnih čini-

* Razen tega zakona se nanašajo na zaščito mater in dece še nekateri členi (17—29) zakona o zaščiti delavcev z dne 22. II. 1922.

* Doslej sta izšla le ministrska odločba z dne 15. VI. 1923, ki priključuje mladinski oddelček protivojnemu duhu in črkam zakona invalidskemu oddelku ter pravilnik o državnih dečjih domovih z dne 17. III. 1924, ki je za vse tipe teh domov enak, kar je popolnoma pograbenjeno in določa v § 64. za gojenje plačevanje, kar se seveda protivi smislu vse zaščite.

teljev onemogoča sploh vsako smotreno skrbstveno delo, zaradi česar je ono danes pri nas dejansko le pesek v oči in naravnost kriči po popolni preureditvi. Zakon so delali brez najmanjšega ozira na dejanske potrebe in razmere posameznih pokrajin, zaradi česar tudi nima prav nobene zveze z ostalimi sorodnimi zakoni ter prav nič ne loči velikih mest in veleindustrijskih krajev od malih hribovskih občin s par sto dušami. Skratka: ves zakon visi popolnoma v zraku ter glasno dokazuje vso mizerijo naše zakonodaje in diletantsko nesposobnost naše uprave.

Ce hočemo izboljšati te nevdružne razmere, je temeljita revizija zakona neizbežna in sicer v tem smislu, da se nasloni vsa zaščita dece in mladine na občine, za kar dajeta temelje že domovinski in ubožni zakon, ki sta pri nas še v veljavi, kjer je pa občina premajhna in gospodarsko prešibka, bi se morale ustvariti zveze večih sosednih občin, do čim bi za večje akcije (graditev in vzdrževanje različnih domov, sirotišnic itd.) prihajali v poštev okrajni, glavni nadzorstveni organ, ki bi dajal tudi iniciative ter po potrebi tudi dejansko pomoč, bi bila pa pokrajina in šele v poslednji vrsti država (ministrstvo za socialno politiko), ki bi se morala razbremeniti prav vseh izvršujočih poslov na polju zaščite, ker jih je pri naših razmerah nesposobna izvršiti ter zato pri sedanjih centralističnih ureditvah zaščite ubija tudi delo nižjih organov.

(Dalje.)

Narodno gledališče v Ljubljani.

D'Albert: Mrtve oči. Slike te opere, ki se vzpirajo jutri, v četrtek, prikratk na našem odru, je legendarni in simboličen ter ga skladatelj obdelava na isti način, kakor ga je vpeljal s svojimi deli v glasbo skladatelj Rihard Straus. Opera je pisana v modernem duhu ter je posebno v intoniranem oziru zelo teška. Glavna in najlepša vloga je vloga Mirtokle, soproge rimskega poslanika Arcezija. Mirtoklo poje gospa Vika Čaleta, Arcezija, ki je druga glavna vloga, pa Pavel Holodkov. Obe vloge sta izredno težki in visoko dramatični. Nadel v glasbo skladatelj Rihard Straus. Opera je pisatelj kapelnik Niko Stritof, režira višji režiser Osiip Šest. Deloma novo opremo sta izvršila gosp. Skrušnji in gledališka krojačnica.

Dnevna blagajna Narodnega gledališča v Ljubljani je odprla od danes dalje vsak dan od 10 do 11 in od 3 do 5 popoldne. Uprava prosi, da si kupi p. n. občinstvo vstopnice za predstave že pri dnevni blagajni ter se s tem izogne navalu pri večerni blagajni, ki postaja v operi od 7 zvečer in v drami od pol 8. Vstopnice za opero »Mrtve oči«, ki se poje jutri, so od danes naprej v predprodaji pri dnevni blagajni.

Orlovski vestnik.

Vsem odsekem ljubljanskega okrožja. Lahko atletski trening v metanju diska, kopja in skok ob palci ter suvanje krogle se vrši ob ugodnem vremenu v nedeljo 4. oktobra od 9 do 12 popoldne na Medijatonem dvorišču. Ker bodo na razpolago dobri trenerji, vabim vse brate, ki imajo veselje do navedenih lahkoatletskih panog, da se čim številneje udeležijo. Bog živi! — Načelnik.

Naznanila.

Elizabetina konferenca pri Sv. Petru v Ljubljani ima v četrtek 1. oktobra ob 6 zvečer sejo v društvenih prostorih.

Zadruga krojačev, krojače in sorodnih obrtov v Ljubljani razglasa, da je združni damski odsek v uporabi zakona o zaščiti delavcev, ki določa 8 do 10 urni delovni čas po naravi in teži posla sklenil, da se v njenem področju delovni čas za damsko krojaško stroko izda dne 1. oktobra 1926 popoldne od 8 na 9 ur dnevno.

Ne pozabite na obsežno vinsko trgatve, ki jo priredi ljubljansko gasilno društvo v nedeljo 4. oktobra v Mestnem domu. Kdor je posetil lansko vinsko trgatve tega društva, jo gotovo obišče tudi letos ter pripelje tudi svoje znanec s seboj.

Vsem prometnim in administrativnim uradnikom III. kategorije (bivšim prometnikom) drž. železnice v Sloveniji! Izšel je skrajno nesocialen osmulek nove pragmatike, katera se nam hoče uveljaviti. Sveta dolžnost vsakega posameznika in nas

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

»O morje, morje! je vzklikal Paganel, to je polje, ki se na njem najuspešneje udeležujejo človeške sile, in ladja je pravi nosilec civilizacije! Pomislite, prijatelji. Če bi bila zemeljska krogla sama suha zemlja, bi v našem stoletju še ne poznali niti tisočine sveta. Glejte kaj je z notranjščino velikih dežel. V sibirskih stepah, na ravninah srednje Azije, v afriških puščavah, v ameriški prerijah, v obširnih avstralskih zemljah, v ledenih tečajnih samotah, ali si upa tja človeška noga? Najdrznejši se jih strašijo, najpogumnejši poginejo. Ni in ni mogoče. Naša prometna sredstva še ne zadostujejo. Vročina, mraz, bolezni, divjaki, vse to so zaenkrat še nepremagljive ovire. Dvajset milj puščave loči človeka bolj kakor petsto milj vode. Ljudje na eni in na drugi obali so si sosedje, pa tuje, če jih loči le večji gozd. Anglija je sosedja Avstraliji, nasprotno pa se zdi, da je Egipt na milijone milj oddaljen od Senegala, da je Peking na na drugi strani sveta kot Petrograd. Dandanes prevoziš morje stokrat lažje kot najmanjšo Saharo. Kako lepo je dejal tisti ameriški učenjak, da je morje po-bratilo vse dele svetla!«

* Za dobo, ko je živel pisatelj našega romana, so veljale te besede brez pridržka. Nekoliko drugače pa je dandanes, ko se vozijo z avtomobili po puščavi Sahari in z letali po ledenih tečajnih pokrajinah!

Paganel je govoril s takim navdušenjem, da celo vedno nagajivi major ni mogel oporekati tej hvalljivni razmišljanju. Res, če bi bilo treba iskati Har-rya Granta po sedemindesetdeset vzporedniku severne širine, kjer je skoraj sama celina, bi ne mogli varnega iskanja niti začeti. Tako pa je pranašalo

morje iskalce od ene celine do druge. Dne 6. decembra, ob prvem svitu, je vstala iz naročja valov nova gora.

Bil je otok Amsterdam, ki leži pri 37° 47' južne širine in 77° 24' vzhodne dolžine. Visoki vrh najvišje gore na otoku je v lepem vremenu videti petdeset milj na okoli. Ob osmih zjutraj je bil otok še precej nejasen in zelo podoben otoku Tenerifi.

»In ker je podoben Tenerifi, je pristavil Glenarvan, je podoben tudi Tristanu.

— Čisto pravilno, je odgovoril Paganel, po tistem znanem pravilu, da sta si dva otoka, podobna tretjemu, podobna tudi med sabo. Pristavim naj še, da je tudi na Amsterdamskih otokih veliko morskih psov in da so bili tudi tu številni Robinzoni.

— Kaj so povsod Robinzoni? je vprašala gospa Helena.

— I kako pak; gospa, je odgovoril Paganel, le malo otokov mi je znanih, ki niso imeli takih in enakih gostov. Usoda je že zdavnaj pred vami Danijelom de Foe, ki bo v svojem delu živel večno, napisala zgodbo o Robinzonu.

— Gospod Paganel, je zaprosila Mary Grantova, ali vam smem postaviti vprašanje?

— Dvoje, če hočete, ljuba gospodična, in prav rad vam bom odgovarjal.

— Ali bi se kaj zelo prestrašili ob misli, da se znajdete tako na lepem čisto sami na neobljudenem otoku?

— Jaz, pa prestrašili! je vzkliknil Paganel.

— O seveda, prijatelj, je dejal major, recite raj, da je to vaša najpristnejša želja!

— Tega sicer ne bom dejal, je odgovoril zemljepisec, vendar pa bi mi bila stvar končno le po godu. Kmalu bi se navadil na novo življenje. Lovil bi, ribaril, izbral in uredil udobno zimsko ležišče, za zimo v votlini, poleti na drevesu. Za pridelke bi si naredil šrambo. Skratka, obdelaval bi avoi otok.

— Čisto sami?

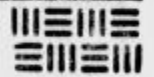
— Čisto sam, če bi bilo treba. Sicer pa, kdaj smo sami na svetu? Ali si ne moreš dobiti prijateljev med živalmi, udomačiti mladega divjega kozlička, zgovorno papigo, ljubko opico. In če vam usoda pošlje še zvestega tovariša, kakor je poslala Robinzonu Petka, kaj vam je treba še več, da ste srečni? Dvoje prijateljev na eni skali, to je že sreča! Recimo na primer major in jaz...

— Prisrčna hvala, se je priklonil major, take robinzonske vloge mi kar nič ne prija, igral bi jih presneto slabo.

— Dragi gospod Paganel, se je vmešala gospa Helena, vaša domišljija vas je že zopet zanesla na svojih lahkih krilih v deveto deželo. Jaz pa mislim, da je življenje pač vse nekaj drugega kakor pa sanje. Vi mislite samo na tiste izmišljene Robinzone, ki jih je pisatelj udobno posadil na lepo zbran otok, ki narava ž njimi ravna kot z razvajenim otrokom. Povsod vidite le svetlo lice stvari.

— Kako gospa? Ali res mislite, da človek ne bi mogel biti srečen na zapuščenem otoku?

— Ne verjamem. Človek je ustvarjen za družbo, ne pa za samoto. Samota ne more roditi drugega kot obup. Vprašanje je samo, kdaj. Na začetku najde nesrečnik morda še razvedrila, ko ga tarejo skrbi za vsakdanji kruhek, ko se še spominja, da je komaj rešil dragoceno življenje, ko mu sedanje skrbi ne dajejo misliti na prihodnost. Na začetku mogoče, pravim. Kaj pa potem, ko se zave, da je sam, daleč od sebi enakih, brez upanja, da ugleda še kdaj rodni krov in svoje drage? Kako ga tare bolelost? Njegov očišč, to je zanj ves svet. Vse človeštvo je on sam, in ko se mu približa smrt, strašna smrt v samotni, ali ni to tako kakor smrt zadnjega človeka ob sodnjem dnevu? Verjemite mi, gospod Paganel, bolie je ne biti Robinzonk

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. 17 p-odvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zveška: 19. zv.: Kazan, volji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din; 20. zv.: Kralj gor, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

vseh je, da odločno protestiramo proti temu osnutku in za vsako ceno preprečimo njega uveljavljanje. Na željo in zahtevo velikega števila tovarišev sklicujem v petek, dne 2. oktobra protestno zborovanje ob 18 v salonu restavracije Mikli, nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani. Pozivljem tem potom vse tovariše ne glede na to, ali so in kje da so organizirani, da se tega protestnega zborovanja udeležijo. Kar smo s težavo in velikim trudom priborili, to se nam hoče zopet odvzeti. Zatorej, tovariši, vsi, ki ste službe prosti, dne 2. oktobra v Ljubljano, da javno protestiramo proti skrajno nazadnjaškemu osnutku nove pragmatike. Za »Udruženje prometnikov«, Rud. Pompe.

Turistika in sport.

Občni zbor belokranjske podružnice SPD se je vršil 20. septembra. Predsednik pripravljalega odbora g. Zagažen Ivan je otvoril občni zbor in pozdravil vse navzoče, posebno pa g. dr. Tomiška iz Ljubljane. Ugotovil je, da je podružnici do sedaj pristopilo njemu naznanjenih 30 članov, vsled

česar se po pravilih podružnice sme osnovati. Navzoči člani soglasno izvolijo za predsednika ustanovnega občnega zbora g. Zagažna, za zapisničarja pa g. Šiško. G. Zagažen sprejme predsedstvo in preide na dnevni red. Kot predsednik pripravljalega odbora poda izčrpno poročilo o vseh dosežkih delih za novo planinsko kočjo na Mirni gori. Ko govori o raznih sporih, ki so nastali, preide na gradbo Doma in finančno stanje. Dohodki znašajo blizu 80.000 Din, stroški pa veliko prekašajo dohodke in znašajo približno 100.000 Din. Del te vsote bi se pa že lahko kril, ako bi ne nastopila štirimesečna doba brezdelja pri gradbi Doma. Sej pripravljalega odbora je bilo okoli 15. Vse te reči, izjavlja predsednik, da bo pojasnil v posebni brošuri, ki je v tisku. Nato se preide na drugo točko dnevnega reda: volitev stalnega odbora. Voljeni so bili enoglasno sledeči gg.: Zagažen Ivan, šolski upravitelj na Planini, predsednik; Anton Battelino, poslovodja v Metliki, tajnik; Andrej Brinskole, posestnik na Planini, blagajnik; Ivan Lah, posestnik v Semiču, Ivan Rozman, posestnik na Rožni vrhu, dr. Ivan Širko, sodni svetnik v Metliki, dr. Božidar Küssel, okrajni zdravnik v Cr-

nomlju, odborniki; namestnika odbornikov: Ivan Schmuck, župan na Planini, Avgust Stangel, sin posestnika na Planini; preglednika računov: Mihael Srakar, postajenačelnik v Semiču, Josip Frank, posestnik v Crnomlju. Predsednik g. Zagažen se zahvali za izvolitev ter prosi ostale odbornike, naj mu gredo na roko v vsakem oziru v dobrobit in napredek lepe Belokrajine. Dalje prosi vse navzoče in nenavzoče upnike, naj potrpijo po možnosti za plačilo. V tem smislu govori tudi g. dr. Tomišek. Razlaga pomen podružnice in nove planinske kočje, opisuje lepo naravo Belokrajine ter želi mnogo uspeha novemu odboru. Ob 16 zaključijo predsednik zborovanje.

Izpred sodišča.

Hud konjski mešetar. — Drago zabavljanje. Neki konjski mešetar iz Ljubljane je prišel z veselo družbo precej glasno iz Novakove gostilne. Ker je bilo že pozno zvečer, je opozoril veselo družbo policijski stražnik Josip Colarič, da naj se zadrže nekoliko mirneje. To pa je trgovca tako

razjezilo, da je pozabil, da ima opraviti s javno stražo in je stražnika pošteno nahrnil. Med drugim mu je rekel tudi: Kaj pa imate vi nas za opozarjati, mi smo domačini, vi pa ne, pritegnite. Vi nas nimate nič za opozarjati, saj še ne veste, kje ste doma. — To je povzročilo, da ga je stražnik opozoril, da ni noben priteponac in da je v službi. Sodišče je obsodilo obtoženca na 800 Din globo, tako da bo vtevil še precejšnjo stroško, to zabavljanje tudi za konjskega mešetarja precej drago.

Polzvedovanje.

Našla se je listnica z malo vsoto denarja v justični palači. Zgubitelj jo dobi v sprejemni pisarni jetnišnice dež. sodišča.

Najdena vijolina. Pred 10 dnevi se je ob železniškem tiru proti Ježici našla skoro nova vijolina, katero je morda kak dijak izgubil z vlakom, ali pa je bila tja kot ukradeni blago položena. Dobi se pri župnem uradu na Ježici pri Ljubljani.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1:50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Iščem službe

služe v trgovini, skladišču ali kaj sličnega. Na željo položim kavcijo. Ponudbe pod »Vesten« št. 6596 na upravo.

Prodajalka

izučena v manufakt, in galanterijskih stroki, želi mesta ter gre tudi drugam. - Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Ljudmila«. 6593

OBRATOVOĐJA

(mizarški mojster) dobra in zanesljiva moč, večje montiranja obratnih strojev, specializist za pohištvo, išče pri kakšnem podjetju prim. službe. - Ponudbe pod »Pomoč« št. 6599 na upravo lista.

Prvovrstni

zobni TEHNIK, perfekten v zlatu (vlivanju) in kavčuku, se išče za skorajšnji nastop. - Ponudbe s prepisi spricval in zahtevki plače naj se pošiljajo na Dr. G. JELLI-NEK, Zagreb, Ilica 11.

PRAKTIKANTINJA

z mešč. šolo, trg. tečajem, izurjena v strojeplju in stenografiji, veča slovenščine in nemščine, želi vstopiti v kako pisarno ali trg. podjetje v začetku event. brezplačno. - Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Praktikantinja« št. 6605.

Išče se

šofer

vajen tovornega avta na oglje. Zglasiti se je Cesta na Kodeljevo št. 8 - (Povšetova cesta).

Pošten mož

35 let, — želi službe v skladišču ali pa v trgovini kot DELAVEC. — Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Delavec«.

Učenec

poštenih staršev se sprejme v trgovino z mešč. blagom. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 6459.

Damski filc klobuki

beli kakor tudi v vseh modernih barvah v zalogi po nizkih cenah pri Minki HORVAT, modistka, Ljublj., Stari trg 21.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavržen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bero. Vsa tozadevna zanesljiva pojanila Vam da uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

Popravila,

preoblikanje vseh vrst klobukov kakor tudi novosti vedno v zalogi najceneje v modnem salonu

Stuchly - Maške

Ljubljana, Kolodvorska ulica 3.

Damski klobuki

Po najnižjih cenah

Lep baržunast klobuček že od Din 150— naprej

Erna Djukanovič Modni salon

Sv. Petra cesta št. 27 (Poleg hotela Trafnik) Potrebščine za modistkinje z znatnim popustom

Popravila

Prekrojevanje spatri oblike. — Nujna popravila v šestih urah

Poročiti se želi

orožniški stražmojster, vpo-kojen 39 let star, z gospodnično ali vdovo z dežele, katere ima lastno posestvo ali drugo premoženje. Cenj. ne anonimne ponudbe upravi »Slovenca« pod »Odkritosrčna« št. 6612.

PEKARIJA V MARIBORU

dobro vpeljana, popolnoma opremljena, se s hišo vred prod. - Ponudbe: V. LE-SKOVSEK, Cefje - Cankarjeva ulica 5.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblek ANTON BOC, LJUBLJANA Šelenburgova ul. 6/I, Glince-Vit 48

Prodajam

GOSTILNO v sredini manjšega mesta v Sloveniji, električna razsvetljava, 6 orolov zemlje, hiša in zemlja v dobrem stanju. Potreben kapital samo 50.000 Din, ostanek se obrestuje. - Kje, pove uprava št. 6571.

ANALIZO

rud in kemikalij izvršujemo točno in vestno po najboljših izkušenih močeh. Nudimo vsakovrstne RECEPTE, kot za barve, ličila, kreme, pomade, kolinske vode itd. od najboljših tu- in inozemskih kemikov. Dajemo nasvete in dobavljamo vsakovrstne kemikalije ter v to stroko spadajoče stroje.

»Vak« - Vnovčevalnica patentov in izumov, družba z o. z., LJUBLJANA, Šelenburgova ul. 7, nasproti glavne pošte.

Vedno zadnje novosti

damskih klobukov

priporoča modni salon

IDA ŠKOF-WANEK naslednici Ljubljana, Pod Trančo št. 2

Žalni klobuki vedno v zalogi. Preoblikovanje in popravila se točno in ceno izvršujejo. Priznana nizke cene!

Zahvala

Ob strašnih trenutkih, ki nam jih je bilo doživeti ob izgubi našega nadve ljubljene, predobrega soproga ozir. skrbčega očeta, brata, svaka, strica itd., gospoda

Franceta Dolničarja

nam je došlo toliko dokazov iskrenega sočutja, da nam ni mogoče se zahvaliti vsakemu posebej.

Prijateljem iz Pragerskega, Ptujca, Trbovelj, Ljubljane itd., ki so prihiteli, da spremijo ljubega pokojnika k poslednjemu počitku, »Sokolu«, »Orjuni«, železnemu pevskemu društvu »Drava« za tolažeče petje, vsem bodi naša najpriskrnejša zahvala.

Osobito zahvalo smo dolžni zastopstvu ravateljstva drž. železnice, zastopstvu železniških uradnikov in uslužbenecov ter stanovskim tovarišem za udeležbo pri pogrebu.

Prisrčna zahvala bodi tudi vsem onim, ki so blagumu umrlemu obsuli s cvetjem tih njegov zadnji dom in vsem onim, ki so prišli od blizu in daleč, da počaste s svojim spremstvom onega, ki nam je bil vse. —

Globoko žalujoči DOLNIČARJEVI.